SANDARA
DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS
PRENUMERATA METAMS:
Amerikoje $2.50
Kanadoj ir Lietuvoj $3.00
Pusei metų:
Amerikoje $1.25
Kanadoj ir Lietuvoj $1.50
Skelbimų kainas klauskite laiške.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

SANDARA
LITHUANIAN WEEKLY
Published by Lithuanian National League of America.
Consisting of 83 Branches, Located in all largest cities of the U. S. A.
Represents over 10,000 Lithuanians in the City of Boston and about 700,000 in the United States.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No.32 So. Boston, Mass., Rugpiučio (August) 7 d., 1924 m. Metai XI

Didelės Muštynės

Klaniečiai ir anti-klaniečiai turėjo didelių muštynių. Daugelis sužeista. Turto daug sunaikinta.

Iš utarninko į seredą (liepos 29-30 dd.) tą naktį ištiko didelės muštynės tarp Ku Klux Klaniečių ir jų priešų netoli Worcesterio, Mass., tarp Lancaster ir Leominster miestukų. Muštynės įvyko ant kelio tarp kelių šimtų klaniečių ir taip pat kelių šimtų einančių prieš klaniečius. Pavartota visoki įrankiai muštynėms: akmenai, pagaliai, geležys, plytos, revolveriai ir šautuvai. Daugelis žmonių tapo sužeista ir daug nuostolių pridaryta. Į vieną vyrą suvaryta net trylika šuvių. Policija pribuvo iš apielinkės miestukų, bet negalėjo nieko padaryti. Peštynės tęsės per dvi valandas, kol klaniečiams pavyko automobiliuose pabėgti.

Utarninko vakare apie du šimtai klaniečių susirinko ant Ballard kalnelio laikyti susirinkimą. Arti pabaigos susirinkimo juos apstojo virš 500 pagaliais, plytomis ir kitokiais įrankiais apsiginklavušių jaunuolių ir prasidėjo susirėmimas, kuris tęsės iki 2 val. naktį.

Nelabai senai vienas pastorius ir kitas šiaip veikėjas, kurie ėjo prieš klaniečius, buvo pražuvę per kelioliką dienų ir paskui atsirado su įdegintomis raidėmis "K. K. K." Manoma, kad tas piktas darbas buvo klaniečių. Gal but dėl to dabar žmonės taip piktai nusistatę prieš klaniečius ir užpuldinėja juos. Prieš tą susirėmimą dar įvyko ir kitoj vietoj, Spencer, panašus susirėmimas, tik ne taip baisus. Ten klaniečius apdaužė plytomis, kuomet tie važiavo iš savo susirinkimo automobiliais.

Kitos dar baisesnės muštynės. Čia jau tikras karas. Penki pašauti. Klaniečiai vartojo šautuvus ir kitus ginklus.

HAVERHILL, Mass. Liepos 31 d. Iš seredos į ketvergą tą naktį Ku Klux Klan čia turėjo savo susirinkimą, kuriame dalyvavo 5000 klaniečių. Tas jų susirinkimas buvo pats didžiausis Naujoj Anglijoj. Ir į šitą susirinkimą klaniečiai atvažiavo labai gerai apsiginklavę amunicija ir kitokiais ginklais. Šįkart juos užpuolo visai mažai vyrų, palyginus, tarp 400 ir 500. Užpuolikai vartojo tik pagalius ir akmenus, o klaniečiai visokius ginklus. Penki žmonės iš užpuolikų pusės tapo sunkiai pašauti ir daugelis sužeistų šiame susirėmime.

Policija buvo atvykus iš apielinkės miestukų, kad išvengti muštynes. Ir jai pavyko iš karto. Bet kada klaniečiai važiuodami iš savo mitingo pavažiavo už Merrimac upės, susirėmimas prasidėjo.

Klaniečiai laikė savo susirinkimą ant kalnelio prie King gatvės, Grovelande. Apie vidurnaktį jie pabaigė susirinkimą ir pradėjo važiuoti namo. Pirmiausia važiavo kelio valytojas, kad nuvalius stiklus, vinias ir kitokius aštrius daiktus, kurių buvo kelias prisijotas, kad pradurti automobilių ratus. Paskui sekė ginkluota policija su motorsaikeliais ir automobiliais, o paskui policiją sekė klaniečių apsaugos ginkluota armija. Visi jie buvo pasirengę, nes nujautė, kad bus užpulti.

Juos užpulti laukė apie 500 jaunų vyrų, kurie savo užpuolimą pradėjo, kada klaniečiai pasiekė Groveland gatvę. Užpuolikai vartojo tik akmenus ir pagalius, o klaniečiai visokius ginklus. Policija suareštavo apie dvidešimts žmonių, kurių dauguma, sakoma, yra klaniečiai.

Į šitą susirinkimą klaniečiai buvo suvažiavę iš visos Massachusetts valstijos. O juos užpulti, anti-klaniečių, buvo prisirinkę iš Lawrence, Lowell, Bostono ir kitų apielinkės miestelių jaunų vaikinų.

Gubernatorius prieš klaniečius.

Valstijos gubernatorius, Cox, aiškiai nepasisakė ką jis mano daryti, kad išvengus daugiau tokių kraujo praliejimų, bet iš to ką jis pasakė, matyti, kad jis yra nusistatęs prieš klaniečius ir nesimpatizuoja tokiems jų susirinkimams, kurie veda į piktumą ramius gyventojus.

Dar vienas šturmas. Revolveriai, areštai ir baimė. Buvo prisirengę kraujo pralieti, bet policija išvengė.

SHREWSBURY, Mass. Rugp. 1 d. Pėtnyčios vakare čia klaniečiai turėjo savo susirinkimą. Dalyvavo apie 1300. Skaitlinga policija pribuvo prieš klaniečių susirinkimą ir per mylią atsto apstojo tą vietą, kur susirinkimas turėjo įvykti. Ir pravažiuojančių kiekvieną gerai iškratė, kad nesivežtų jokių ginklų. Netrukus policiją turėjo didelę kruvą priverstų revolverių, karabinų, geležų, pitkų, plytų, špudlių ir kitokių ginklų. Du klaniečius nuvedė nuovadon, ir keleto paėmė pavardes, kad pasirodytų teismabuty.

Klaniečių priešų rados apie 600. Jie maišės kartu su klaniečiais. Šįkart muštynės išvengta.

Konferencija tik Prasidėjo.

Londonas nori baigti tarptautinę konferenciją. Vokiečiai gi sako konferencija tik prasidėjo.

Praeitą panedėlį išvyko į Londono konferenciją trys Vokietijos atstovai: Dr. Hans Luther, finansų ministeris; Dr. Wilhelm Marx, kanclerius, ir Dr. Gustav Stresemann, užsienių ministeris.

Anglijos ir Francijos atstovai jau kalba apie galą konferencijos, o Vokietijos veikėjai sako, kad konferencija tik prasidėjo, kad tik dabar bus pradėta dalykai apkalbėti. Tačiau manoma, kad viskas taikiai išeis ir paskui viešpataus taika tarp tautų kuriam laikui.

Dabar konferencijoj yra susirėmimas dėl Usterio rubežių nustatymo.

Nepaprasta Gyvatė.

PORTLAND, Me. Liepos 30 d. apie kelias mylias už miesto tapo užmušta pikta gyvatė (rattlesnake). Ji buvo 38 colių ilgio. Tai nepaprasto didžio. Perdaug metų toj valstijoj tokia didelė gyvatė nepasitaikė matyti.

Didelis Rašytojas Mirė.

Liepos 3 d. iš ryto pasimirė Anglijoj vienas iš didžiausių pasaulio rašytojų, Joseph Conrad. Mirė krėsle sėdėdamas, netikėtai. Konradas paėjo iš Lenkijos. Jo tikra pavardė buvo Korzeniowski. Žymiausis jo veikalas, rodos, bus "Nostromo."

Ratifikuota Sutartys.

WASHINGTONAS. Liepos 30 d. Lietuvos Seimas ratifikavo Klaipėdos sutartį.

Liepos 31 d. Šiandieną Lietuvos Seimas ratifikavo šias sutartis: prekybos sutartį su Vokietija, prekybos sutartį su Norvegija ir nusikaltėlių išdavimo sutartį su Amerika.

Liet. Resp. Atstovybė.

Milionierių "Keisas."

Žmogžudžiai bando išsukti savo kailį beprotyste.

CHICAGO, Ill. Milionierių žmogžudžių, Loeb ir Leopold, kurie nužudė trylikos metų vaiką, Franką, tardymas dabar eina. Labai tvirtai nurodoma, kad žmogžudžiai esą nepilno proto ir todėl jie negali buti nuteisti mirties bausme. Vienas daktaras, pasakė, kad Loeb teturįs tik 4 m. vaiko jausmą, o Leopold—8 m. vaiko. Vienok Chicagos universitete jiedu buvo geriausi studentai ir jau baigę aukštus mokslus.

Nuošimčių Atmokėjimo Reikale.

Pereitame "Sandaros" numeryje minėjome, kad Amerikos lietuviai negauna nuošimčių už pirktus Lietuvos Laisvės Paskolos Bonų kiuponus. Tą pareiškėme pasiremdami tuomi, kad Sandara daug kiuponų yra gavusi nuo Amerikos lietuvių kaipo užmokėstį už "Sandaros" prenumeratą. Tuos kiuponus Sandara į pinigus išmainė Baltic States Finance Corporacijoje, 357 Broadway, So. Boston, Mass. Už tulo laiko, minėtos įstaigos vedėjas N. Gendrolius, pareiškia "Sandarai," kad jis Sandarai priklausančius kiuponus grąžins ir reikalauja jam atgrąžinti pinigus, nes girdi surinkęs bonų kiuponų sumoje $125.00 pasiuntęs į Baltic States Banką ir bankas davė atsakymą, kad už juos pinigų mokėti negali ir patarė tais reikalais kreiptis į Washingtoną.

Dabar iš rugpiučio 2 d. š. m. Sandaros redakcija gavo laišką nuo Lietuvos Atstovo p. K. Bizausko kuriame praneša, kad už kiuponus pinigai yra atmokami. Kur ir kokioje įstaigoje pinigai yra atmokami: ar Baltic States Banke, ar kuriame Konsulate, ar pačioje Atstovybėje, laiške nėra paminėta. Tat tą palieka me Amerikiečių lietuvių žiniai, kad kiuponų apmokėjimo reikalu kreiptųsi į pačią Atstovybę, o ne klaustų laikraščių redakcijų tame reikale. Arba kreipkitės į Atstovybės nurodytas įstaigas.

Japonų Ambasadorius Išvyko.

Japonų ambasadorius Amerikai Masanao Hanihara, praeitą panedėlį apleido Jung. Valst. ir išvažiavo į Japoniją pasitarti su užrubežių ministeriu dėl išskyrimo japonų įvažiuoti į Ameriką. Ambasadorius sakė, jog jis nėra atšauktas iš Jung. Valst., bet išvažiuoja tik dėl pasitarimo. Taippat jisai išsireiškė, kad po rinkimais, gal galės pasikeisti Amerikos politika linkui japonų.

"SANDAROS" KONTESTA

"SANDAROS" PRENUMERATŲ KONTESTAS GREITAI PRASIDĖS.

"Sandaros" Dovanos Sieks nuo $2,500 iki $5,000.

Už tą sumą pinigų bus nupirkta nuo 10 iki 20 įvairių dovanų. Pirma dovana bus virš tukstančio dolerių vertės. Kuris gaus daugiausia "Sandaros" prenumeratų, tai laimės didžiausią dovaną. Kurie gaus mažiau prenumeratų, laimės mažesnes dovanas. Be to bus duodama ir komisas visiems "Sandaros" užrašinėtojams.

Kontestą skelbiam dabar. Jo visos taisyklės greitai bus paskelbta "Sandaroje." Kurie manote dalyvauti tame konteste, prašome užsiregistruoti "Sandaros" administracijoje tuojau. Konteste gali dalyvauti ir ne Sandariečiai. **Konteste negali dalyvauti "Sandaros" spaustuvės ir ofiso darbininkai.**

SANDARA
327 E St. So. Boston, Mass.

Darbininkų Organizacijos už La Follette.

Trumpai.

CHICAGO, ILL. Dr. Tananevičius gavo valdžios vietą. A. Barauskas nuteistas kalėjiman už išvyliojimą pinigų iš Universal banko prezidento J. J. Elias pinigų. Sandarietis S. Valančius pasitraukęs iš Universal banko.

Kl. Jurgelionis, "Varpas" sužinojęs iš tikrų šaltinių, pasitraukė nuo "Naujienų," kurių jis buvo vedėjas per keletą praeitų metų.

WOONSOCKET. Liepos 30 d. čia sugriuvo viena dirbtuvė. Sužeista 30 darbininkų. 12 nugabenta ligoninėn. Nuostoliai siekia apie $1,000,000.

LAWRENCE, Mass. Vagys pavogė iš Singorski and Meisser ofiso $1170.

Progresyvių Partija, sako, rems socialistų kandidatus New Yorko valstijoj.

Anglija rengiasi pravesti bilių, kuris pažymės rubežių tarp Anglijos ir Airijos. Parliamentas stovi už pravedimą, tik iš Lordų pusės manoma bus pasipriešinimas.

Balkanams, — Rumanijai, Jugoslavijai ir Bulgarijai, gręsia bolševizmo pavojus. Bolševikai kloja pinigus propagandai.

BOSTON. Septynių metų vaikas, paklydęs, nuėjo iš Bostono į Waltham.

Neįlindo į Automobilių.

Praeitą nedėldienį policija suareštavo tulą Charles Tambakis, kuris norėjo išvažiuoti į Europą su svetimais pinigais $20,000. Areštuotas sveria 368 svarus ir taip storas, kad policija turėjo bandyti keletą taksių, iki surado užtektinai plačias automobilio duris, pro kurias jis galėjo įlysti į automobilių.

Traukinys Eksplodavo.

Ekspreso traukinys įvažiavo per sieną į laukiamąjį kambarį ir ekspliodavo. Nė vienas neužmuštas.

Praeitą panedėlį traukinys, važiuodamas į Bostoną, nušoko nuo bėgių ir įvažiavo tiesiai per murinę sieną į stoties kambarį, kur žmonės laukia važiuoti. Ten įsilaužęs ekspliodavo.

Kelios minutos prieš tai keliauninkai apleido stotį ir tuom kart nesirado žmonių tam kambary. Važiavo apie 200 keleivių kurių nė vienas nėra sunkiai sužeistas. Du darbininkai tapo sunkiai sužeisti ir nugabenti į ligoninę.

Gompersas už La Follettą

Tik La Follettas tikras darbininkų draugas. Amerikos Darbininkų Federacija stos už La Follettą.

Amerikos Darbininkų Federacijos vadas, Samuel Gompersas ir Federacija pareiškė, kad stos už La Follettą ir Burton K. Wheeler, kurie yra nominuoti vienas į Jung. Valst. prezidentą, kitas į vice-prezidentą.

Amerikos Darbininkų Federacija priėmė politinį raportą, kuriame pažymėta, kad Republikonų ir Demokratų kandidatai į prezidentą nėra darbininkų draugai ir todėl darbininkai neprivalo jų remti rinkimuose. La Follettas ir Wheeleris yra darbininkų draugai, savo flatformoje jiedu stovi už darbininkų buvio pagerinimą. Todėl darbininkai ir turėtų už juos balsuoti.

La Follettas yra Pažangiųjų-Progresyvių partijos kandidatas. Ta partija yra artimiausia Sandarai savo flatforma. Jos ženklas-emblema yra laisvės varpas.

Sovietai Tariasi su Anglija.

Tarp Rusijos ir Anglijos eina pasitarimas, kad įvesti prekybą tarp tų kraštų. Taippat anglai rengiasi duoti Rusijai paskolą. Jeigu bus įvesta prekyba tarp tų dviejų kraštų, tai sakoma, kad Rusija atgaus iš Anglijos tarp 5 ir 6 milionų svarų pinigų, kuriuos caras yra įdėjęs į Anglijos bankas.

Turtinga Amerikietė Užmušta.

MEXICO CITY, rugp. 2 d. čia tapo nušauta turtinga amerikietė, Mrs. Rosalie Evans. Pirmiau ji turėjo ginčų su meksikonais dėl žemės klausimo. Gal but atakeršijant ji nužudyta.

Didelis Gaisras.

PORTLAND, Me., rugp. 3 d. Šiandie čia ištiko didelis gaisras, kuriame žuvo du žmonės ir daugelis apdegė. Hillerest Hotelis sudegė ir prie jo stovinti kiti penki namai. Gaisras iškilo po pietų ir į valandą laiko namai supleškėjo. Kurie tapo viešbuty užklupti, turėjo šokti lauk per langus, kad išsigelbėjus. Nuostolių padaryta už apie $125,000. Tarp žuvusių yra vienas senelis 73 m. amžiaus.

DEXTER, Me. Užmušė poną Clifford E. Call apsivertus automobiliui.

YORK HARBOR, Me. Sudegė 7 vasarnamiai. Nuostolių apie $150,000.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

16 kp., Worcester, Mass.:
Jurgis Nasukaitis.
Antanas Kulis.

22 kp., New Britain, Conn.:
Petras Mikalauskas.

46 kp., Hartford, Conn.:
Jonas Levišauskas.

55 kp., Wilkes Barre, Pa.
Mikas Grigutis,
Antanas Kiškiunas.

75 kp., Chicago, Ill.:
Kazys Meškauskas,
Antanas Buckas.

CONN. SANDARIEČIAI.

Sandariečiai Conn. valstijoj jau ruošiasi prie busimo kontesto ir mano ne tik lenktyniauti tarpe kitų kuopų, bet ir tarpe savųjų. Štai kaip rašo mums veikėjai iš New Britain, pil. Viktoras Vitukinas, Conn. Apskričio organizatorius: "Gerb. Sekretorius, užregistruok mane į busimą "Sandaros" kontestą, nes manau, kad galėčiau lenktyniauti ne tik su vietinės kuopos darbuotojais, bet ir su kitų kuopų." Kitas musų darbuotojas New Britainietis 32-ros kp. organizatorius, pil. Jonas Ragialis, rašo: "Mielas Raštininke, malonėkite mane užregistruoti į "Sandaros" konkursą, nes manaunau, kad kiti musų kuopos veikėjai rengiasi lenktyniauti, tat aš tikiuosi, kad turiu gerą progą nepasilikti..."

Kitas musų veikėjas iš Hardford, Conn. pil. G. Levišauskas, rašo: "Brangus vienminti ir sekretoriau, meldžiu tamstą užregistruoti mane į "Sandaros" Konkursą, nes aš esu pasiryžęs laimėti pirmą prizą. Bet tai dar neviskas. Centro Raštinėj lankėsi iš New Haven, gerb. Antanas Zimkus, ir asmeniškai mums pranešė, kad New Haveniečiai ruošiasi ne juokais prie "Sandaros" kontesto. Bristol'io veikėjas Zubrickas rašo: "Mielas Sekretoriau, musų kuopos draugai Sandariečiai yra pasiryžę pralenkti kitas musų Valstijos kuopas busimame Sandaros Konteste. Waterbury's dar tyli, bet manome tuojau pasirodys žinių ir iš Waterbury'o.

Kiek matosi abelnai iš visų kolionijų, reikia tikėtis, kad Connecticut Sandariečiai yra pirmutiniai registracijoj, be abejonės bus pirmutiniai ir kontesto vajuj. Nepasiduokit kitų kolionijų Sandariečiai, pasiskubinkite užsiregistruoti.

C. Sekr. **V. M. Čekanauskas.**

SANDAROS KUOPŲ VIRŠAIČIŲ DOMEI.

Pastaruoju laiku išsiuntinėjome visoms kuopoms narių mėnesinių mokesčių stovį ir prašome gerbiamų kuopų viršininkų, kad padarytumėt galimų pastangų užsivilkusias mokestis iš narių kaip galima greičiau, surinkti. Kaip jums patogiau asmeniškai, ar tam tikrais paraginimais raštu, nes "Sandara" bus siunčiama visiems nariams, kurių mokėstis yra užsivilkus. Centras vienas savaimi negali pašvęsti laiko daryti pranešimus kiekvienam nariui reikale užsivilkusių mokesčių, kuopos gali daug tinkamiau ir nuosekliau tuo reikalu pasirupinti, ir tuomi palengvinsite mums darbą.

Taipgi dar kartą prašome, kad išrinktumėte kuopų organizatorius ir jų vardus mums prisiųstumėte kaip galima greičiau.

Dar vienas svarbus dalykas, kurį mums reikalinga žinoti: kurių kuopų nariai nori gauti organizacijos ženklelius, privalo buti padarytas tokių narių surašas ir prisiųstas Centro Rastinėn. Ženkleliai bus užsakyti, ir kaip greitai tamistos kuopų viršaičiai šiuomi reikalu apsirupinsit, taip greitai Centras galės parupinti ženklelius.

ALTS. Centro Sekret.,
V. M. ČEKANAUSKAS.

ŽODIS REIKALE KONTESTO.

Visi Sandariečiai, kurie manote dalyvauti busimam konteste, prašome iš kalno užsiregistruoti Centro Raštinėj prisiųsdami savo vardus ir antrašus. Taipgi galite užregistruoti savo draugus pažįstamus, kurie norės dalyvauti konteste. Visiems užsiregistravusiems bus iš kalno pranešta visos informacijos reikale busimo kontesto, tat neatidėliokite užsiregistruoti, bet siųskite mums tuojau savo pareiškimus.

ALTS. Centro Sekret.,
V. M. ČEKANAUSKAS.

"Sandaros" Laivakorčių ir Pinigų siuntimo Agentura.

Šiuomi skelbiu A. L. T. Sandaros narių žiniai, kad Seimo nutarimu, jau įsteigėme laivakorčių pardavinėjimo ir pinigų siuntimo Agenturą. Centras šiuomi reikalu apsirupina. Viskas yra patvarkyta kaip reikia, tik dabar narių pareiga yra remti savo įstaigą siuntime pinigų į Lietuvą bei kitas šalis; taipgi, Sandariečiai norintieji važiuoti į Lietuvą ar į kitą kokią šalį, privalote kreiptis prie savo įstaigos, taipgi visų pareiga siųsti pinigus Lietuvon ne per kokio žydelio agenturą, bet per savo įstaigą.

Lietuviams patartina doleriais siųsti pinigus Lietuvon, nes tenai žmonės už dolarį gali bile ką nupirkti geriau, negu už Litus, tai viena. Antra. Lietuvai Doleriai yra reikalingi, tat jų privalo Lietuva gauti labai daugel. Dolerius Sandaros Agentura išmoka artimiausioj adresanto paštoj; pasiuntimas Doleriais yra taippat lengvas kaip litais, dar yra geriau, nes žmogus išsikeičia dolerį, jeigu jis nori Lietuvoj bile kur jisai nori, arba vartoja dolerius.

Neužilgo bus steigiama ir kiti departamentai biznui, tačiau dabar jau musų visų Sandariečių pareiga siųsti pinigus per savo Agenturą, ir kurie manot važiuoti Lietuvon, ar norit atsiimti savo gimines, visais reikalais kreipkitės Sandaros Agenturon, patarnavimą gausite gerą ir užtikrintą (gvarantuotą).

ALTS. Centro Sekret.,
V. M. ČEKANAUSKAS.

Sandaros Seimui Praėjus

Pas žmones paprastai apsireiškia gyvumas, didesnis veikimas tada, kada atsiranda kas nors naujo nepaprasto, kuris padilgina visus žmogaus jausmus ir duoda energijos ir noro ką nors veikti.

Daugiausiai pas žmones apsireiškia noras veikti tada, kada organizacijoj bei partijoj yra prisirengiama prie kokių nors perversmių. O ypač prieš rinkimus.

Tą mes esame jau gerai pastebėję pas Sandariečius, pas SLA. narius ir tą patį jau dabar pradedame pastebėti ir pas amerikonus.

Apie amerikonus mums daug nereikia kalbėt, pareis jų rinkimai, sykiu užges jų ta energija ir jie vėl bus sau ramųs. Nes jų ta energija buvo aikvojama ne visuomenės gerovei, o tik partinė kova, varžytinės už valdiškas vadeles. Tas pats buvo ir pas SLA. narius, ypač pas komunistus, kurie netiksliai eikvoja savo energiją. Pas tuos gaivalus buvo apsireiškęs didelis veiklumas su neišsemiama energija, bet ne organizacijos gerovei, ne narių naudai, o naudai savo nusususio komunizmo, kuris jiems buvo padiktavęs iš Maskvos, kad jie pasistengtų suleisti savo raudonus nagus į SLA. iždą, kuris tiem gaivalam buvo labai reikalingas. Neatsiekęs savo tikslo tai yra neužgriebęs SLA. iždo pas musų komunistus ta energija, tas noras dirbti neva darbininkų naudai (čia reikia suprasti, kad tie gaivalai, darbininkų skaito tiktai tą, kuris yra komunistas) užgęso ir jie dabar apie SLA. taip, kaip tas gaišdamas šunelis retkarčiais amptelėja. Tikrieji organizacijos nariai, kurie sykiu yra ir tikrais lietuviais pasiliko tik vieni ištikimai dirbti organizacijos ir narių naudai.

Tik pas vienus Sandariečius mes nematome to, ką pas kitus matome, tai yra nematome to laikino noro.

Pas Sandariečius mes matome labai su mažu išėmimu, tą neišsemiamą energiją, tą norą vis didėjant ir didėjant, dirbti organizacijos ir Lietuvos, kaipo savo motinos, labui. Tik Sandariečiai, kurie pilnai pažįsta demokratiją ir žino, kad tik per pilną demokratiją galima žmoniją privesti prie geresnio ir laimingesnio gyvenimo.

Sandariečiai tą turi pasibriežę savo principuose. Žėdnas sandarietis pasiėmęs savo organizacijos principus ir programą, pirmiausia randa štai ką: "Pirmiausiu, aukščiausiu ir vadovaujančiu A. L. T. S. idealu yra tautiško savistovumo palaikymas ir ėjimas prie plačiausių demokratybės principų."

Ir tais principais Tauta ir demokratija, Sandariečiai vaduodamiesi dirba nenuilstančiai žmonijos gerovei ir veda lietuvių liaudį prie plačiausių demokratybės principų, prieš kuriuos jau ir tokie "izmai" baigia sutirpti, kaip ledas prieš saulę, ir tik tas sandariečių idealas duoda jiem pakankamai energijos dirbti nenuilstančiai.

Štai praėjo Sandaros C. Valdybos rinkimai, praėjo ir Sandaros Seimas, ar mes matome Sandariečių nuilsimą ir skaitymą, kad jų darbymetė jau užbaigta? Ne! Mes matome tik tą, kad Sandariečiai vis daugiau ir daugiau įgauna energijos dirbti savo garbingos organizacijos labui. Mes jau matome kaip Naujosios Anglijos Sandariečiai su Pittsburgo ir Clevelando apielinkės Sandariečiais rengiasi į kovą už pirmenybę.

Milžinas Chicaga taipgi jau pradeda iš busti ir daiposi aplink, kad gavus pirmenybę. New Yorko apielinkės Sandariečiai taippat šiek-tiek kruta. Tik gal kiek daugiau apsnudę Philadelphios ir Baltimorės Sandariečiai, gal ir jie veikia, tik neduoda niekam žinoti apie savo veikimą.

Mano supratimu yra, kad Philadelphiečiai ir Baltimoriečiai susirištų artimesniais ryšiais ir bendromis jiegomis imtųsi energingesnio veikimo, ir tas jų veikimas nebutų be vaisiaus. Butų galima suorganizuoti Sandaros kuopas Wilmington ir Chester padidintumėm savo eiles kovotojų už demokratybę. Taigi nepraleiskite pro ausis šios mano minties ir bandykite vykdinti gyveniman.

Sandarietis.

A. L. T. S. 16 KP. NARIŲ ŽINIAI.

Šiuomi pranešu, kad aš išvažiuoju atostogoms rugpiučio 1d. iki 15-tai, savo pareigas palieku eiti vice-pirm. A. J. Gotautui.

A. L. T. S. 16 kp. pirm.
Justinas Peleckis.

DR. A. ZIMONTAS.

Gerb. Dr. A. Zimontas, žymus Chicagos Lietuvių veikėjas ir daug pasidarbavęs vietos Lietuvių labui. Apart vietinio veikimo, Dr. A. Zimontas, yra daug pasidarbavęs Lietuvių Organizacijoms kt., A. L. T. Sandarai, SLA., TMD., ir todėl yra plačiai žinomas Amerikos Lietuviams kaipo vienas iš Lietuvių Inteligentų veikėjų.

Dr. A. Zimontas, yra buvęs Iždininku Liet. Polit. Iždo, dabar yra Pirmininkas A. L. T. S. Chicagos Apskričio, ačiu jo nuolatiniui veikimui, Chicagos ir apielinkės Sandariečiai gana pavyzdingai veikia Chicagoj ir, daug dar žada veikti ateity. Dr. A. Zimontas, (kaip musų Korespondentas sako:) yra labai mylimas žmogus Chicagos Lietuvių. Garbė Chicagos Lietuviams turėti savo kolionijoj tokį žmogų Inteligentą veikėją.

S. K. GRIŠIUS,

Gerb. S. K. Grišius, Generalis Organizatorius A. L. T. SANDAROS Chicagoje, ir apielinkėje, taipgi "SANDAROS" Korespondentas - bendradarbis. Gerb. S. K. Grisius, yra uolus veikėjas Chicagos Sandariečių tarpe. Chicagos Lietuviai norinti gauti informacijas užsiprenumeravime Laikraštį "SANDARĄ" Amerikoj, ar į Lietuvą, arba kitais reikalais, kurie liečiasi su "SANDAROS" Laikraščiu, galite gauti pas Pil. S. K. Grišius.

Sandaros kp. Veikimas.

PITTSBURGH, PA.

Nauja Sandaros kuopa.

Kitų kolionijų Sandariečiai pamanys, kad Pittsburgiečiai nori sumušti rekordą kuopų skaičiumi, bet kuriems teko susipažinti su musų kolionija, tai žino, kad mes norime sumušti rekordą netik kuopų, bet ir narių skaičiumi. Žinoma, galėtų keli šimtai narių priklausyti ir prie vienos kuopos ir gal gali išrodyti čia perdaug Sandaros kuopų, kuomet lietuvių randasi neperdaugiausia. Bet priežastis yra ta: Pittsburgo miestas yra labai kalnuotas ir turi keletą upių. O lietuvių čia gyvena išsimėtę po visą miestą. Taigi kalnai juos ir skiria vienus nuo kitų. O važinėti labai neparanku. Tat geriau turėti daugiau kuopų. Kitaip daug lietuvių neatsilankytų į Sandaros susirinkimus, arba gal ir visai neprigulėtų prie Sandaros.

Nauja Sandaros kuopa šiomis dienomis susitvėrė S. S. dalyje, kur randasi moterų kuopa. Čia kur dabar susitvėrė nauja kuopa gyvena daugiau lietuvių, negu kitose miesto dalyse. Tat galime spėti, kad kuopa sparčiai augs. žinoma, keletas narių persikels iš šiš 36, kuriems bus parankiau prigulėti prie naujos.

Todėl valio, Sandariečiai! dabar turėme Sandaros kuopas visose miesto dalyse. Nepalikime nė vieno gero lietuvio nepriraišusio prie Sandaros, taip prakilnios musų organizacijos.

Mes, Amerikos lietuviai, matydami, kad kunigai pasiryžo panaikinti laisvę musų broliams Lietuvoje, turime visi dėtis prie Sandaros ir pagelbėti savo broliams ir sesutėms Lietuvoje. Kunigai paima į savo rankas seimą ir kitas valdiškas vietas, užmiršdami, kad jie yra kunigai, Dievo tarnai, dušias ganyti. Jie pagriebė į savo rankas valdiškas vietas ir ten šmugeliauja, o jųs biedni žmoneliai dirbkite ir atiduokite jiems paskutinį grašį.

Todėl, mes Amerikos lietuviai, pagyvenę Amerikoje ir pripratę prie demokratijos, kur bažnyčios nieko bendra net ir su valdžia, negalime pakęsti Lietuvos kunigų darbų. Mes visi turime dėtis prie A. L. T. Sandaros, tos didelės organizacijos, kad padėjus musų broliams Lietuvoje įvesti tokią tvarką, kaip mes turime čia šioje šalyje. Taigi Pittsburgo Sandariečiai, tverkimės už darbo visi. Parodykime, kad mes mylime savo tėvynę Lietuvą, laisvę ir tikrą demokratiją. Prirašykime visus savo draugus prie A. L. T. Sandaros.

J. Virbickas, 36 kp. organiz.

Mirė Sandariečio duktė.

Liepos 19 d. mirė Ona Giliutė, Prano Giliaus duktė, Gilius ir Gilienė, abudu yra darbštus Sandariečiai. Jų duktė Ona ir jausnesnioji, Nėlė, priklausė prie Birutės Choro. Ona budama 17 m. amžiaus apsivedė su anglu ir neilgai pagyvenus gavo džiovą, nuo ko ir mirė palikdama 8 mėnesių sunų ir vyrą. A.a. Ona buvo vos 19 m. amžiaus. Palaidota Tautiškose kapinėse liepos 22 d. Palaidota su didelėmis bažnytinėmis iškilmėmis, Šv. Jurgio bažnyčioje. Buvo net trys kunigai: K. Petruševičiui vadovaujant į kapus lydėjo 24 automobiliai. Palaidota ant Gilių loto. Kun. Petruševičia pasakė gražų pamokslą ant kapų. Lai buna lengva žemelė šios šalies.

Sandarietis.

Apie Penn. Ave dalį.

Nors aš neilgai gyvenu Pittsburge, Penn. Ave. dalyje, bet dar neteko man matyti nė vienam laikraštyje aprašyta apie tą vietą. Tai aš ir neiškenčiu nepabrėžęs kelių žodžių apie tą vietą.

Čia gyvena neperdaug lietuvių. Randasi kelios draugystės, kaip tai Šv. Domininko, Sus. L. R. Katalikų ir Lietuvių Piliečių Draugystė. Bet piliečių draugystė geriausiai gyvuoja, yra aukavus daug Lietuvos reikalams ir pirkus Lietuvos paskolos bonų už $800. Draugystė nesena, bet gerai gyvuoja. Tik bėda, kad nėra iš ko išrinkti valdybos: nė pirmininko, nė raštininko. Žodžiu sakant, nėra inteligentų. Kad kas ir apsiima kokiu valdininku, tai vistiek nežino kaip draugystę valdyti, nes neprisilaiko konstitucijos.

Liepos 6 d. minėta piliečių draugystė laikė mėnesinį susirinkimą ir nutarė padarytі pikniką, kurin įžanga bus veltui nariams. Išrinkta komitetas, kuris ir paėmė vietą, farmą, ten, kur randasi netoli vienuolynas, prie Castle Shanon. Piknikas buvo gražus. Tiktai apie 6 val vakare, nariams besilinksminant pribuvo policistai ir detektivai ir pradėjo [illegible] narius [illegible]. Kai kuriems pavyko pabėgti, bet 22 buvo nugabenti į nuovadą ir turėjo užstatyti po 15 dolerių. Paskui buvo teismas ir priteisė kiekvienam užsimokėti po $11.75. Narnos [illegible] taippat buvo piknike, bet pamatęs policiją šskubinosi namon.

Dabar draugystė turės apskųsti tos [illegible] savininką ir pareikalauti iš jo nuostolių.

Taigi, [illegible] lietuviai pasisaugokite nuo tokių farmų.

R. F. Perkūno Oželis.

UNION CITY, CONN.

Susirinkimas.

A. L. T. Sandaros 57 kp. susirinkimas įvyks rugpiučio 10 d., 3 val. po pietų, Linden parko svetainėje. Broliai ir seserys, Sandariečiai, visus kviečiu dalyvauti šiame susirinkime, nes yra daug svarbių dalykų aptarti. Matome, kad Centras rengia didelį "Sandaros" kontestą, kuriam skiriama arti trijų tukstančių dolerių dovanų. Turi visi gerai apkalbėti tą klausimą, kad ir mes laimėtumėm nors kokią vieną dovaną. Toliau turime užsimokėti nario duokles ir taippat turime šiame susirinkime pabaigti klausimą kas dėl Centro atskaitos, kurį esame pirmiau pakėlę. Ateidami nepamirškite atsivesti ir naujų narių prirašyti.

L. J. Vilkas.

KIEKVIENAS SUSIPRATĘS LIETUVIS PRIKLAUSO PRIE A. L. T. SANDAROS.

P. Rozeger'is.

Šviesiosios Naktys

Vasara buvo karšta. Miško samanos pagelto, pasidarė trasios. Pro sudžiuvusius žolės stiebelius buvo matyt pilka žemė. Tarp sausų spyglių miške gulėjo negyvų skruzdėlių ir vabalų. Akmens upelių vagose buvo sausi ir balti, kaip dramblio kaulas. Kur buvo užsilikusios balutės, tenai gaišo šalvis ar kitas vandens gyvunėlis.

Oras buvo troškus. Kalnai, ir artimieji, buvo mėlyni. Saulė iš ryto budavo raudona kaip suvytęs skruoblaus lapas, vėliau nublankus, neskaisti, galima buvo stačiai į ją žiurėti. Išblyškus sln ko ji pilku tuščiu dangum, tarytum, ištroškus, nusilpus. Pavakare dažnai pakildavo žvilgą, rintuotais kraštais debesys; tuomet žmonės imdavo laukti lietaus, bet patraukdavo vėjas ir kitą rytą debesys nuslinkdavo, nakties rasa pranykdavo.

Tenai kaime buvo užpirktos mišios, kad Dievas lietaus duotų. Tai iš mus miško žmonės nuskubo tenai; senis bernas Morkus ir aš palikova vienu du atskiruose namuose... Tik staiga įgriuvo pro duris Rygelbergio bandininkas. Iš susijaudinimo jis negalėjo žodžio ištart, tik pro langą abiem rankom parodė į aną pusę maumedžių miško. Morkus pasižiurėjo ir rankas subloškė.

Tenai anapus miško kilo baisųs punduliai raudonų dumų ir temdino dangų.

—Iš to gal pasidaryt didelė nelaimė! — sušuko Morkus pagriebė kirvį ir išbėgo.

Dumai vertėsi vis smarkiau, ėjo platyn, tirštėjo. Aš ėmiau rėkt, bet bernui tai nerupėjo. Tatai ir ištikrųjų neturėjo nė kokios reikšmės.

Tai buvo saulės kaitinamose įkalnėse miško kirtime, kur gulėjo žagarų. Gaisras nežinia iš ko buvo kilęs ten, kur prasideda pusiau nudžiuvę maumedžiai. Liepsna, iš pradžių lengvai šokinėjus nuo žagarėlio, paskui ant savo lengvų sparnų pakilo į šakas. Ugnis staiga išplėtė savo baisią galią, iškėlė savo raudoną nugalėtojos vėliavą. Miškas toliau buvo didesnis ir tankesnis, ant šakų kabojo samanų vainikai, liemens sakuoti iki pat viršunių, nes prieš keletą metų buvo apdaužyti smarkių ledų. E, kaip liepsnos liežuviai juos laižė ir vis aukštyn siekė! Apačioje raitėsi kaip gyvatės ir plito į visas puses.

Keli medkirčiai, kaip sumišę bėgiojo aplinkui, keikė ir šaukėsi pagalbos. Bet miško trobos buvo tuščios, visi buvo išėję į pamaldas. Kai jie pagaliau po kurio laiko atėjo, jau degė didysis miškas. Oras judėjo, virpėjo, aplinkui plačiai traškėjo, braškėjo, šakos dribo žemyn, kamienai griuvo ir tiško į dumų pundulius. Įkaitusios oro srovės traukė tarp medžių: liepsna pati kėlė vėją ir su juo kartu lėkė. Baisus, nepasotinamas gaivalas! Jis ryja, iki gyvas, ir gyvena, iki gauna ryt; suėstų pasaulį ir, jei pasiektų, tai tukstančius pasaulių prarytų ir nebutų sotus. Nė viena jėga negal taip be galo augt, kaip ugnis, dėl to pranašas ir skelbia ją paskutiniu visų nugalėtojų, amžinu viešpačiu.

Vyrai dirbo ir dirbo; kitą išvilkdavo pusiau apdegusį. Morkus matė baisų pavojų, bet nesiskųsdamas, nenusimindamas tyliai, ramiai dirbo. Jo sakuotus drabužius jau buvo begriebianti liepsna, tuomet nubėgo jis į upelio vagą ir voliojosi smėlyje, iki jis apgulė visą jo limpantį švarką. Dabar jis buvo šarvuotas, kapojo šakas, kirto medžius, bet Dievuli, tai negelbėjo. Liepsnos upė veržėsi tolyn; aplinkui plikos šakos ir raudonai spygliuoti ugiai laukė einančio žavėtojo ir imdavo degt dar prieš pajutusios pirmą liepsnos pabučiavimą.

Susitelkę iš visur darbininkai mėgino užbėgti liepsnai už akių ir iškirst plačią užtvarą, bet ugnis plito iš visų pusių. Pavakare pakilo vėjas, suplėšė galingos ugnies vėliavas į tukstančius sklypelių ir tuo budu tik labiau išplėtė gaisrą. Nejaukiai užė ore, nuostabiai švytavo visame plačiame miškų krašte.

Nuilsę, nesižiną kas daryt vyrai nuleido rankas, moters vilko savo turtą iš trobų, neišmanydamos kur jis padėt.

Giliuose kloniuose dar buvo ramu, buvo girdėt tik tylus aukštų eglių šlamėjimas, bet nakties dangus ir tenai buvo raudonas, kartais ir tenai pralėkdavo iš aukštai žioruojantis aitvaras. Čia atlėks čirškėdamas paukščių burelis, čia prabėgs kurs žvėrelis, nežinąs kur prisiglausti ir briedžiai bailiai gretinosi prie žmonių bustų.

—Mums visiems eina taippat, kaip tiems žvėreliams, — skundėsi viena moteriškė, — žmonės nepajiegs girios išgelbėti: visur dega, visur! O Jezau, juk tai paskutiniojo teismo diena.

Ugnis siautė kelias dienas.

Musų namai stovėjo aukštoje vietoje. Iš jų buvo matyt, kaip iš maumedžių miško ir įkalnių apačios tyliai, palengva lipo aukštyn liepsna. Viskas aplinkui buvo lyg kokiu šydu užklota, aitrus degėsių kvapas knitino nosį. Mus kalnas stovėjo po tokių dumų skliautu, dažnai tiesiok budavo tamsu. Aukščiau mus buvo matyt didelis, drumstai raudonas skritulys; aplink jį punduliavosi dumai, pridengdami jį, bet nepajėgdavo visai išdildyt. Tai buvo saulė. Matėm taipgi, kaip gaisras į mus artinosi: ugnis kilo į kalnus, leidosi į klonius ir pagaliau pasiekė mus įkalnę. Vakarais apseidavom be skalų: šviesos turėjom pakankamai, nes per dešimts minučių kelio nuo mųs namų degė puikus pušynas.

Gyvulius senai buvom išvarę į kalnų ganyklas, baldus iš namų buvom išvilkę į pliką lauką. Pro šalį šmėkščiojo pusiau pamišę žmonės. Vienas protingiausių buvo persenęs Martynas: jo troba buvo sudegus; vidurnaktyj prie gaisro šviesos jis rankiojo bruknes.

Mano tėvas laipiojo po trobų stogus ir šlapiu skuduru, užsuktu ant ilgo smaigo, gesino kibirkštis, atlekiančias iš toli ir krintančias ant stogo.

Penktą naktį miegojom susirietę mųs tuščios trobos kertėje. Senis Morkus ėjo nakties sargybą ant stogo. Mus staiga prikėlė iš miego smarkus užimas. Morkus šaukė: "tai gerai! jau gerai"

Buvo pakilus audra ir siautė degančioje girioje, kad baisu ir gražu buvo žiurėt. Lyg butų kokio skysto vandens srovės įsiveržusios tarp medžių, taip užė ir šniokštė. Bet ugnį varė tolyn nuo mus namų; štai kas seniui Morkui buvo patikę. Liepsnos bėgo kaip vejamos; peršokdamos ištisus girios plotus, sukurdavo gaisrą naujose, atokiose vietose.

Jau viskas, jau mums galas! — kalbėjo žmonės; nežinia kas pradėt, tik aikčiojo. Iš tikrųjų iš oro krito kepti paukščiai. Kai kuriems, pažiurėjus į nudegintus šlaitus, grįžo upas: rodėsi, ateina kokia nepaprasta šventė, kad ir kalnai nusiskutę.

Tikras pelenų trečiadienis.

Kai viesulas aprimo, papliupo lietus. Lijo kelias dienas. Debesys tingiai kilo ir leidosi. Ilgai dar maišėsi su jais dumai, kylą iš suanglėjusių kelmų. Pagaliau ugnį užslopino. Viskas buvo apsupta drėgnu, šaltu uku. Laikas ėjo rudenop.

Taip čia nupasakotas tas nuotikis. Mųs girių gaisras buvo toks didis, kad jį galėtum nupiešti tik nepaprastos vaizduotės žioruojančiais dažais. Kadangi to visko neturiu, tai turėjau piešti pusiau išplikusią atsiminimų pieštuku.

Bet sunaikinta giria neišnyksta; po kiekvienos pabaigos vėl eina pradžia.

Rudens ukai virto sniegu. Žiemą iš mus langų buvo matyt rudies spalvos, pilna pusiau sudegusių šakų, tarp to visko styrėjo juodi pavienių medžių kelmai.

Atėjo žmonės, ėmė raut keldaug daugiau baltų plotų, ne kaip pirma. Bet tik pavasariui atėjus gavom pamatyt, ką gaisras buvo padaręs. Žemė visur buvo anglimis nuklota, akmenys mus, plėšt juodą dirvą, bert grudus į derlingą žemę. Padegėliams statė naujas trobas. Kai artinosi ruduo malonu buvo pasižiurėt. Mųs girių krašto žmonės nebuvo matę tokių plačių aukso geltonumo ulotų, kaip tie rugių laukai gulį ant kalnų. Turėjom visi šokt piaut javų plotus, kur liuliavo rugiai vienas per kitą persisvėrę. Atsimenu dar žodžius, kuriuos prie tos progos buvo klebonas pasakęs: "Dievas įkerta žaizdų, bet teikia ir balzamo joms gydyt. Garbintinas Jo vardas." Kitą dieną jis atsiuntė savo tarnus paimt iš didelio derliaus dešimtinę. Ir gerai padarė.

Po šių nuotikių nuo pat maumedyno kirtimo ligi pat mųs namų gulėjo vieni laukai, ir išdegęs miškas apie tris dešimtis metų teikė žmonėms duonos.

Šiandie tenais žmonės apsileidę, išsiblaškę ar išmirę; kalnuose vėl dygsta jaunas žalias miškas. Naujas nepabaigiamas gyvenimas vėl pina, rezga tenai puikų augalų pasaulį, linksmą paukščių ir žvėrių bustą, krykštaujantį Dievo leistoje dienos šviesoje.

Vertė **Pr. Mašiotas.**

(Iš "Daigai")

Alfonsas Gelmė.

Likimo Auka

(Pabaiga)

—Kokioj vietoj teko buti austruose? — pertraukiau.

—Iš pradžių nuvežė mus į Galiciją. Paskui, kaudamiesi su austrais, perėjome į Karpatų kalnus. Apie metus fronte išbuvau laimingai, nors dideliuose mušiuose teko buti. Bet vieną kartą, nakties metu, mes atakavome austrus. Austrai iš visų pusių užpylė mus šoviniais. Aplinkui linko daugybės šovinių, žmonės krito, kaip musės, bet mes ėjome vis pirmyn. Netoli manęs truko granata. Ausis užspengė perkuno trenksmas, akyse pasidarė juoda ir aš perpuoliau... Atsibudau austrų karo ligoninėj visas sureištas, suvaržytas. Išpradžių negalėjau suvokti kas su manim atsitiko, bet paskui gydytojai pasakė, kad mano dešinė ranka nutaukta ir trys šonkauliai sulaužyti, kuriuos prisiėję išimti.

—O austrai ar gerai prižiurėjo sužeistus priešo karius?

—Gana gerai. Mane gydė pusę metų, geroje priežiuroje. Galėdamas ligoninėj dažnai manydavau apie savo kraštą, savo šeimyną. Ilgėjausi savųjų žmonių. Aplinkui buvo visur tik svetimi žmonės.

Kai šiek tiek pasitaisiau ir galėjau jau vaikščioti, mane nugabeno į belaisvių stovyklą, netoli Budapešto.

—Kągi galėjai veikti, budamas berankis, stovykloje, juk kitus į darbą varydavo? — pertraukiau.

—Taip, kitus varinėdadavo prie įvairių darbų. Mane palikdavo stovykloje. Taip ir išbuvome Austrijoje apie tris metus, kol neįvyko revoliucija. Po revoliucijos pradėjo belaisvių leisti grįžti į savo kraštą. Aš vargais negalais grįžau per Vokietiją. Grįžti pačiame vidurziemyje buvo sunkų . Šiltų apdarų neturėjome. Vežė prekiniuose vagonuose suguldę po keliasdešimts. Valgyt nebuvo ką. Nevienas mirė kely nuo alkio ir šalčio.

—Turbut buvai labai išsiilgęs savo krašto ir saviškių?

—O taip! Tamsta negali suprasti mano jausmo kas su manim dėjosi. Prisiminus savo šalį, savo mylimą šeimyną, aš pamiršdavau savo sunkų likimą, savo ubagyste. Juk ir namų aš neturėjau jokios žinios, nors jiems keliasdešimts laiškų rašiau, bet atsakymo jokio negavau. Mano galvoje maišėsi įvairios mintys; gal jų jau nėra, gai jie išbėgo į Rusiją... Aš užmiršdavau visą alkį, šaltį, norėjau paukščio sparnais skristi pas savuosius. Kas galėjo buti malonesnis, kai pamatyti savuosius tiek ilgai nesimačius.

—Galop po ilgo vargo pasiekėme rubežių. Toliau reikėjo eiti pėščiam. Perėjęs Lietuvos rubežių apsiverkiau, kai vaikas. Štai aš vėl Lietuvos krašte, tarp savųjų...

Čia elgeta susigraudino. Jį slopino kalbėti besiveržiančios iš akių ašaros. Jis išsitraukė kokį tai pajuodusį skudurį ir apsišluostęs ašarotas akis tarė:

—Bet neberadau ko taip visą ilgą laiką ilgėjaus, už kuriuos savo maldas siunčiau!...

Kas atsitiko su jusų šeimyna — nustebęs paklausiau. — Ar gyvų neberadai?

—Raste kai-ką dar radau. Bet kas iš to. Žinoma mano namuose gyvena su kitu vyru. Ją kitas paviliojo. O mano dukrelė karo metu mirė.

Elgeta susigraudinęs vėl sustojo ir tylėjo nuleidęs galvą, akis nuleidęs į kietą žemę įleidęs.

Skaudu buvo žiurėti į žmogų visko netekusį: sveikatos, šeimynos.

—Nurimk tamsta! — ėmiau raminti, nors man pačiam buvo sunku ką nors geresnio sugalvoti, jo nelaimėj padėti,— karas nevieno gyvenimą ir sveikatą pražudė. Tokia tamstos jau sunki dalis.

Elgeta pasižiurėjo į mane ašarotomis akimis ir atsakė:

—Taip tamsta. Aš nesiskundžiu savo likimu. Nepykstu ant žmonos. Ji jauna, nepastovi, kaip ir visos kitos moterys. Ilgai apie mane nežinojo, pamiršo, o gal pamanė, kad aš esu žuvęs. Pasitaikė gražesnis — įsimylėjo.

—O tamsta, ar mataisi dabar su savo žmona?.

—O ne! Mačiausi tik vieną kartą kai sugrįžau iš nelaisvės. Vakare įėjęs į savo pirkią radau ją su svetimu vyru.

—Ką ji pasakė, kai sužinojo, kad grįžai?

—Iš karto manęs nepažino, pamanė, kaip koks elgeta, bet kada pažino, nei nepasisveikino. Liepė eiti lauk, kitur nakvynės ieškoti.

—Tamsta ką jai pasakei už tai?

—žinoma, kad nieko. žinojau, kad nieko nebegelbės mano žodžiai. Svietas karo metu ištvirko. Nelaisvė išmokino mane vargą vargti. Atsisveikinęs išėjau. Kam besimaišyti akyse, kur tavęs nebeužkenčia!...

Elgeta bepasakodamas truputį apsiramino. Ir pasitaisęs savo rubus tarė ramesniu balsu.

—Pernakvojęs pas vieną ukininką, išėjau elgetauti.

—Kaip tamsta galėjai priprasti prie tokio užsiėmimo, turbut buvo sunku?

—Taip. Iš pradžių buvo sunku, gėda vaikščioti tarp pažįstamų žmonių ir prašyti duonos kąsnio. Ilgainiui persikėliau į miestą. Čia manęs niekas nepažįsta. Taip ir pelnaus kuo galėdamas.

—O kur tamsta gyveni?— pasiteiravau.

—Turiu pasisamdęs mažą kambarį, taip ir vargstu, kol neaplankys mirtis.

—O kodėl tamsta pamėgai kapinynus? Čia žmonių mažai tevaikščioja. Miesto gatvėse butų geriau.

—O ne, tamsta! Čia taip ramu ir gera. Aš dažnai čia atsimenu savo dukrelę ir ją prisiminęs sukalbu maldą.

o o o

Elgeta savo pasakojimą pabaigė. Jis vėl tyliai prisiglaudė prie šaltų kapinyno vartų stulpo ir pradėjo monotominiai mušti kojomis į užšalusią žemę.

Tuo tarpu sugaudė kur tai katedros bokšte varpai, kviesdami žmones vakarinei maldai. Nuaidėjo jų garsai tamsiomis tuščiomis gatvėmis ir nuklydo į tolymą žvaigždėmis prisagstytą erdvę.

Elgeta įsiklausė į varpų gaudimą atsistojęs ir susitvarkęs viena ranka rubus man tarė:

—Sudie, aukštas pone. Dėkui, kad teikeis išklausyti vargšo elgetos ilgo pasakojimo.

—Laimingai! — pasakiau, pratiesdamas jam ranką.

Jis nustebo mano tokiu apsiėjimu. Staiga pagriebęs mano ranką pabučiavo ir pranyko tamsioj gatvėj, į tą pusę, kur varpai gaudė.

Man buvo gėda to jo vergiško pabučiavimo, to nusižeminimo. Aš ant savo rankos pajutau dvi karštas nelaimingojo ašaras. Jos, it ugnis, degino mano ranką, siekė širdies.

Man gaila buvo nelaimingo žmogaus. Aš norėjau dar ką nors jam pasakyti, ar sušelpti. Bet jis jau buvo pranykęs iš mano akių tamsios gatvės priebiandoje.

Grįžau namo, dvasioje smerkdamas karą, tą visų nelaimių šaltinį.

O virš miesto namų aidėjo katedros bokšte varpų garsai, šaukdami vakarinei maldai žmones...

Nadas Rastenis.

Čiulbėki, Lakštute!

Čiulbėki lakštute, čiulbėki linksmoji!
Malonus yr' tavo balsciis...
Ir šilas, ir laisvas upelis
Nutyla, ir klausos kai tu uždainuoji.
Esi tu laiminga giružės dainužė,
Nepaisai nei vargo nei skurdo;
Nei sie'ą tau rupesčiai ardo,
Nei vietos lekioti pritruksta tau ore.
Gerai tau dainuoti žavingąją dainą,
Nes tu iš gimties dainininkė;
Gamta tau buvainę suteikia,
Gyvenimo reikšmės veltui tau ateina
Ir saulė-močiutė tave pridaboja,
Ir žvaigždės-sesutės tau guodžia;
Naktis savo šydrais apskleidžia,
Ir šviesus mėnulis tave myli, bučiuoja...
O šilo valdove, o miško dievaite,
O muza dainoriaus-poeto!
Esi tu visų numylėta...
Kaip gaila apleisti šią žalią giraitę...
Čiulbėk, o lakštute, ir naktį ir dieną,
Ir nešk tu pasauliui palaimą;
Lai žmonės pavyzdžius sau ima,
Kaip girios piliečiai be vargo gyvena...
Tada gal supras musų sesers ir broliai,
Kad auksas ne viską gal pirkti...
Tada gal mažiaus jiems reiks vargti, —
Gal jie dainose ras sau laimę povaliai...

Waterbury, Conn.
VII-27-24.

Žvakė ir Plaštakė

Mažinas žvakė, ašaros bįra,
Ašaros baltą kelią nukloja.
Linksma plaštakė sparnus nusvyla...
Abidvi dega, abi plasnoja...
žvakė palengva tirpsta, sruvena.
Mirksniu plaštakė mirtį sutinka
Kuri iš jųjų amžiams gyvena?
Kuri gyventi neapsirinka?

B. Buivydaitė.
(K. ž.)

Širdis Slaptingiausia.

žuvys, nors giliai vandenyje, bet gali buti pagautos; paukščiai, nors aukštai ore, bet gali buti nušauti; bet žmogaus širdis nepasiekiama. Padangė gali buti išmieruota, žemė išmatuota; tik viena žmogaus širdis nežinoma. Piešdamas, gali nupiešti tigrą, gali išvedžioti jo odos pavydalą ant popieros, bet ne jo kaulų; susipažinęs su žmogumi, tu gali žinoti jo veidą, bet ne jo širdį. Gali sėdėti prieš jį ir kalbėti su juom tuom laiku, kuomet jo širdis pasliepta nuo tavęs už tukstančio kalnų.

Vertė **Zigmas Z.**

Siberijoje, Krasnojarske, archeologai iškasė daug žmonių liekanų iš akmeninės gadynės, apie 17,000 metų tam atgal, kas dar patvirtina gyvenimą žmogaus pirm sutvėrimo svieto.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Every Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
Anthony A. Tulys
Editor.
V. M. Čekanauskas
Business Manager.
367 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitomi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) - $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Dora ir Tikėjimas.

Kunigai ir jų laikraščiai visur ir visada maišo tikėjimą su dora. Jie samprotauja, pavyzdžiui, kaip "Draugas": "Labai aišku vaikinas ar mergina pametę tikėjimą negali pas juos buti ištikimybė vienas kitam (sintaksės klaidų netaisome. "S." Red.), **nes doros be tikėjimo nėra."** Prisilaikant šitokios argumentacijos, suprantama, daug lengviau tikėjimą ginti ir prailginti jo egzistenciją. Bet kad toksai tvirtinimas neišlaiko kritikos, tai gali buti matoma kiekvienam. Sakyti doros be tikėjimo nėra yra nonsensas.

Dora ir tikėjimas yra atsiribavę vienas nuo kito pilnai permatoma riba. Net ir ten yra maži ryšiai tarp jų, kur žmonės labai tamsųs ir kiekvienam savo žingsny atsimena dievą. Dora eina savo keliu, tikėjimas — savo. Dora yra mažiau ar daugiau **įgimta žmogaus savybė**, kuomet tikėjimas tėra **priepotys.**

Maišymas doros su tikėjimu gal nebuvo tokia didelė nesąmonė viduramžiuose, bet šiandie kas kita. Šiandien yra pavyzdžių, kurie aiškiausiai įrodo, jog tikėjimas ir dora neturi nieko bendra. Pažiurėkime, kad ir į Amerikos jaunimą. Didelėj didžiumoje juk jis **tikėjimo neturi** (tokio tikėjimo, kaip kunigai supranta) — tikėjimo klausime didžiuma Amerikos jaunimo yra indiferentinga — tačiau dorą turi. Mes galime įvardinti daug čia augusių vaikinų ir merginų net tokių, kurie vieno karto nėra buvę bažnyčioje, kurie nemoka jokių "potierių," tačiaus doros žvilgsniu galime imti juos pavyzdžiu. Ir tai visais atžvilgsgiais. O imant dorą tik šeimyniniam sugyvenime, mes galime pasakyti, kad netikinčios šeimynos, abelnai kalbant, daug maloniau ir pavyzdingiau sugyvena, negu tikinčios. Tas yra dėl to, kad žmonės, kurie sugėbėjo pasiliuosuoti nuo visokių prietarų, aišku, tuom pačiu kartu jie daugiau prasilavino visokiam susivaldyme, negu tie, kurie visada ėmė kunigų pamokslus už "tikrą pinigą."

Amerikos jaunimas šiandie tikėjimą laiko tokia praeitų amžių liekana, kuriai nereikia kreipti "nė šilto, nei šalto." Net ir tie jaunuoliai, kurie lanko bažnyčią tik dėl tėvų bei draugų akių. Vienok mes negalime sakyti, kad jis yra nustojęs doros.

Tiesa, persiskyrimas Amerikoj dabar daug didesnis, negu kitose šalyse ir negu buvo keliolika metų atgal čia pat Amerikoje; o tas faktas laikoma už nedorą daiktą. Tačiau dora, padarius vieną kitą išimtį (nepasisavinti svetimo, neužmušti, etc), nėra pastovi taisyklė. Ką šiandie kunigai ir davatkos laiko nedoru, tai rytoj laikys doru. Nes jie yra tokie pragaištingi gaivalai, kurie kiek galėdami laiko pasaulį nuo pirmynėjimo ir kurie nebegalėdami sulaikyti, prisitaiko prie naujai priimtų pasaulio užsivedimų, prie kurių jie vėl laikosi, kol tiktai gali. Kas dora ir kas nedora sprendžia ne kunigai ir davatkos bei jų valdomos įstaigos, bet **beženginti pirmyn žmonija.**

Del aiškumo padarykime vieną palyginimą tarp šiandieniio priimto Lietuvos ir Amerikos gyventojų užsivedimo. Betent, maudymosi. Čia Amerikoje yra vietų, kur vyrai ir moterys maudosi per vieną ir tik "figos lapu prisidengę," o ten kur vartojama maudymuisi kelnaitės, tai net ir kunigai smagiai maudosi kartu su moterimis. Ir visa tai laikoma už dorą elgimąsi. (Nors kai-kurie kunigai ir šnairauja, bet niekas jų nepaiso). Tačiau tuom pačiu laiku Lietuvoje, rodos, dar ir dabar tas nedaroma, nes tai "nedora." Bet galime tvirtinti, kad ir ten dalykai greitai pakitės.

Paskui džazas ir eibės kitokių priimtų užsivedimų kadaise butų buvę baisiausia "nedora," o šiandien veik pasauliniai praktikuojama.

Santikiai tarp vyro ir moters pasirodė esą pastovesni. Ta priimta doros taisyklė nesikeičia taip dažnai, kaip kitos. Tačiau kad ji nėra amžina, tai galime spėti. Ją negalime priskaityti prie taisyklių "nevogti," "neužmušti." Iš prigimties žmonės yra bigomistai ir dėlto jie nuolatai prie to grįžta. Bet ligšiol šalies bei žmonijos geresniam pasilaikymui buvo atatinkamiausi dabar praktikuojami šeimyniniai santikiai. Vienok daugiau pažengusiose kulturoje šalyse pradedama juos neigti. Galimas daiktas, kad su laiku įsigyvens koks nors kitokis santikis tarp vyro ir moters ir bus priimta kaipo doros taisyklė geresniam krašto bei žmonijos palaikymui. Šiandie daugumai musų rodos, kad kitaip niekada negalės buti. Tas tiesa. Bet dvidešimts metų su viršum atgal, ar daug kas musų tikėjom, kad žmogus galės pasikelti į padangę, oru nunešti savo žodį į kitą kraštą, etc.?

Daug linksmesnis gyvenimas tos šeimynos, kur vyrą ir moterį riša vieną prie kito meilės ryšiai, o ne baimė "pomirtinio gyvenimo," bei "žmonių kalbos." Taippat daug geriau ir smagiau prisilaikoma tos doros taisyklės, kur žmonės, tauta abelnai, yra išsiauklėję taip darytį ir daro tai visiškai neatsimindami kunigų bei jų įstaigų liepimų bei bijodami "prasižengti prieš dievą."

Tikėjimas gi, nors jis buvo ir dar tebėra užvaldęs daug tautų, yra pragaištingas žmonijai. Prie doros palaikymo, taip sakyt, jis neprisideda, o tačiau visai bereikalo gązdina žmones visokiais baubais. Ir jeigu tautos pilnai, tikrai prisilaikytų tikėjimo mokslo, tai musų gyvenimas butų daug daugiau nepakenčiamas, negu kad jis dabar yra. Tikėjimas, koks jis buvo ligšiol yra renonciacija — atsisakymas visų šios žemės gerybių ir rengimasi prie "ano gyvenimo." Vienok ir geriausis krikščionis to nepildo ir pats gali matyti, kad nepildo. Visa kuo geriausis krikščionis skiriasi nuo "bedievio" yra tai, kad jis kalba potierius, o bedievis nekalba ir kad jis bijo dievo, (bet vistiek nedaro kaip dievas nori), o bedievis spiauna ant "busimo gyvenimo"; jis klauso savo sąžinės ir eina žmonijos priimtas doros taisykles.

Žmonių, kaip ir kiekvieno gyvio, prigimtis yra gyventi čia ant žemės. Religijos tikslas yra čia ant žemės rengtis prie kito gyvenimo; taippat, kaip subatoj prieš Velykas virti kiaušinius, bet valgyti tik per Velykas. Tos dvi idėjos skyriasi viena nuo kitos taip, kaip diena nuo nakties. O žmonija veda savo gyvenimą prisilaikydama pirmosios idėjos —idėjos gyventi čia ant žemės. Tikėjimas tat egzistuoja tik minty, kuri iššaukia daug gražiai skambančių, bet nepildomų žodžių.

Taigi, tikėjimas prilygsta šešėliui, kuris neveikią į žmonijos gyvenimą abelnai, tačiau kuris vistiek laikosi prikibęs prie žmonių ir kuris dažnai pridaro jiems nemalonumų. Su dora tikėjimas neturi nieko bendra. Tikėjimą ir dorą maišyti gali tik tokie mažamoksliai ir nelabai pritinkanti prie savo laiko žmonių gyvenimo kunigai. "Draugas" gali atkalbinti merginas nesivesti su netikiančiais vaikinais ir vaikinus su netikinčiomis merginomis tik tuom tikslu, kad ateinanti karta turėtų daugiau davatkų — senmergių, kurios "nei dievui, nei žmogui" netikusios ir daugiau senbernių, kurie taippat ne ką geresni. "Draugo" ir kitų kunigų gezietų tokio atkalbinimo gali paklausyti tik tos merginos ir tie vaikinai, kuriems taip ar taip, vistiek, lemta pasilikti "nekaltam stone."

Apžvalga:

TAI MATAI, KAIP JIE SAMPROTAUJA.

Ušpraeitam numery "Sandara" nurodė, kad klerikalai visais budais gniaužią pažangiąją dvasią, kad tik ilgiau palaikius liaudį prie burtų ir "stebuklų." Šito patvirtinimui mes nurodėm į savivaldybių panaikinimą, vienpusišką kabinetą, persekiojimą Dr. Šliupo ir į kun. Bučį, kuris tapo "išrinktas" Lietuvos universiteto galva.

Chicagos kunigų "dievobaiminga gazieta" paskaitė tai už raudą ir pasisiulė laisvamanius "suraminti." Girdi, "Sandara" gali neraudoti dėl persekiojimo laisvamanių Lietuvoje, nes lengvai galima jie išgabenti kur prie Kongo ar Zambezi. Tačiau mes čia kalbėjome apie visą Lietuvos liaudį. Mes nurodėme, kad panaikinimas savivaldybių reiškia didelį smugį visiems Lietuvos gyventojams, neatsižvelgiant kokie jie butų: tikinti, ar laisvamaniai. Taippat mes sakėme, kad sudarymas Lietuvos kabineto iš vienų krikšč. dem. yra kenksminga visam Lietuvos kraštui, ir visiems jo gyventojams, neišskiriant ir "viežlybiausios" davatkos. Taigi, kunigų barškalui, kuriam tuščių žodžių pilna burna, reikėjo kalbėti apie tai, o ne apie Lietuvos laisvamanius, jei jis ištikrųjų norėjo parodyti musų "klaidą" bei "neteisybę." Čituoti vieną ir kalbėti kitą yra pilnai pavykus nesąmonė, daugiau niekas.

Toliaus tas pats marijonų burtininkas, nori įtikinti "Sandarą," kad kun. Bučys yra mokytesnis už Dr. Šliupą. Ir čia "Draugas" pakartoja seną savo argumentą. Girdi:

"Dėl laisvamanių 'maišiaus' Dr. Šliupo irgi neverta 'Sandarai' verkti... Jauni gimnazijos vaikėzai visiškai sukritikavo garsųjį Dr. Šliupo "mokslą," kad tas iš sarmatos ir pykčio ėmė ir rezignavo iš Šiaulių gimnazijos."

Čia "Draugo" pasakyta viena nesąmonė ir vienas melas. Giminazijos vaikėzai, žinoma, "viską gali." Tam lygų "argumentą" mes galime pritaikinti ir kun. Bučiui. Nes kartą kun. Bučys atvažiavo į Valparaisą, Ind. sakyti lietuviams studentams "iš kur gyvybė atsirado" ir ten jį vienas pradinis mokinys taip gražiai suplieke, kad klausytojuose pasipylė gausus delnų plojimas. Ir paskui per keletą mėnesių ėjo tarp studentų kalbos, girdi N.N. sukritikavo kun. Bučį. Vienok mes tokių "argumentų" nevartojam, įrodymui kun. Bučio nemokytumo.

Paskui sakyti, kad Dr. Šliupas rezignavo iš Šiaulių giminazijos savo noru yra didelis melas. "Sandara" yra plačiai apie tai kalbėjus tuom laiku, kada Dr. Šliupas gavo įspėjimo laišką nuo Švietimo ministerio ir davė jam viešą atsakymą. "Sandara" buvo perspauzdinus ir tuos laiškus. Dėl to tai visiems žinoma, kad Dr. Šliupas buvo priverstas rezignuoti. Ir taip biauriai klerikalų valdžia pasielgė ne tik su vienu Dr. Šliupu, bet ir su kitais plačių pažiurų mokytojais. Pav., mums žinoma, kad ateinančio rugsėjo mėnesį "rezignuos" iš Telšių Mokyt. Sem-jos direktoriaus vietos ir amerikietis, J. Gedminas, kuris čia budamas redagavo "Dirvą" ir ėjusią "Lietuvą." Nes Švietimo ministeris, Bistras, paliuosuoja gerb. Gedminą iš tos vietos dėl to, kad Gedminas nėra krikščionis-demokratas.

Toliau "Draugas" kalba apie didelį kun. Bučio "mokytumą," nurodęs Dr. Šliupo "nemokytumą." Tačiau kiekvienas plačiai žiurintis žmogus, pasakys, kad Dr. Šliupas yra daug didesnio mokslo, negu kun. Bučys. Ir pasakys ne vien dėl to, kad Dr. Šliupas lankė geresnius universitetus ir studijavo daug abelno mokslo, kuomet kun. Bučys buvo užsidaręs prastuose universitetuose vien teologijos "studijuoti." Bet dar ir dėl to, kad Dr. Šliupo visą gyvenimą "hobby" buvo mokslas, kuriam, žinoma, jisai ir pašventė kiekvieną liuosesnę valandą; kuomet kun. Bučio "hobby" buvo "stebuklai," kurių "tirinėjimui" jisai irgi pašventė visą savo gyvenimą. Taigi, universiteto lankymu ir pašaukimu Dr. Šliupas daug atatinkamesnis už kun. Bučį užimti Lietuvos universiteto rektoriaus vietą. Ir Dr. Šliupas yra šimtą kartų daugiau už kun. Bučį užsitarnavęs iš Lietuvos pagarbos. Dr. Šliupas yra vienas iš svarbiausių žmonių, kurie prisidėjo prie Lietuvos atgimimo ir jau vien tik dėl to jisai pasiliks Lietuvos istorijoj, kuomet kun. Bučys už keleto metų bus žinomas tiktai kunigams, ypač tiems, kurie mėgs pasakas apie "stebuklus." Jeigu ištikrųjų "Draugo" redaktorius, Dr. Pakštas, laiko kun. Bučį "mokslininku," tai galima spėti kokie dideli "mokslai" randasi jo paties galvoje.

JOSEPH CONRAD MIRĖ.

Vienas iš žymiausių Anglijos ir viso pasaulio novelistų, Joseph Conrad (Juozas Konradas) pasimirė praeito sekmadienio rytą, Anglijoj. Jis buvo lenkas iš gimimo, bet rašė angliškai ir žinomas kaipo Anglijos rašytojas. Jo parašyti noveliai "Jauruomenė," "Loardas Jimas," ir "Nostromo" skaitoma geriausiai pavykusiais. Konradas sulaukė 67 m. amžiaus. Kitam "Sandaros" numeryj bus plačiau parašyta apie jo gyvenimą ir raštus.

DAR APIE SAVIVALDYBES.

Kunigų plotkas "Darbininkas" nurodo, kad savivaldybės buvę panaikintos dėl to, kad jose daugiausia radosi liaudininkų valstiečių ir jis sako: "Jie (liaudininkai) jas (savivaldybes) nori palikti, kad sau vietas turėti."

Vadinasi ir kunigų plotkas pripažįsta, jog Lietuvos liaudis daugiau pritaria liaudininkams valstiečiams ir rinkdavo juos į savivaldybių urėdus. Krikšč. demokratai, matyt, nebegalėjo niekaip kitaip kovoti prieš Lietuvos gyventojus — pavartoti despotizmą buvo vienintėlis jų išganymas. Ir mes sutinkame su kunigų plotku, kad klerikalai duoda liaudžiai ne tai, ko ji nori, bet tai, kas geriau saugotų jų lizdą.

KALBA NETEISYBĘ.

Šiemet suėjo dešimt metų nuo pradžios buvusio pasaulinio karo. "Laisvė" ir "Naujienos" pašventė labai daug vietos tos katastrofos apkalbėjimui. Abudu dienraščiai nurodo priežastis, kurių dėlei karas kilo. Viena tų priežasčių tai kapitalistinė tvarka, ant kurios dantį griežia abudu dienraščiai. Bet toliau "Laisvė" šitaip kalba:

"Socialdemokratai žadėjo, kaipo karo pasekmę, suteikti teisingą, demokratinę santaiką tarp tautų. **Jie melavo. Jie sužiniai jus mulkino."**

O "Naujienos" rašo jau šitaip:

"Jie (bolševikai) pradėjo savo darbą kova už taiką, o paskui **sutvėrė didžiausią karo mašiną, kuri dabar yra vartojama ir Rusijos žmonių slėgimui ir kitų tautų pavergimui.** Šitaip (taip, kad karų nebebutų) žmonės susitvarkys, kuomet jie susipras įvesti socializmą."

Dabar skaitytojas gal suks galvą, kurie, bolševikai, ar socialistai, yra prieš karą ir kurie už karą. Nes iš tų dviejų laikraščių nurodymo išeina tas pat, kaip iš dviejų vaikų barimosi, kuriedu kartoja: "Tu meluoji!" "Ne, tu meluoji." Well, mes pasakysime kur yra teisybė. Tiedu dienraščiai abudu kalba nonsensus, kuriems jie patys netiki. Nes kaip socialistai, taip ir bolševikai yra karo šalininkai. Tik bėda, kad jie viena mano, o kita sako.

Anot "Naujienų," dabar Rusijoj sutverta didžiausia karo mašina. Bolševikai karo norėjo ir nori. Tą visi matom. Bet kaip gi su socialistais? Šiuomis dienomis iš jų negalime taip lengvai turėti pavyzdžio, kaip iš bolševikų. Tačiau dar nevisi mes užmiršome, kad laike praeito karo Vokietijoj ir Francijoj socialistų buvo daugiau, negu kokioj kitoj šalyje, ir kad jie pirmi stojo už karą. H. G. Wells, kurį "Naujienos" nesenai statė pavyzdžiu kaipo gabų socialistų rašytoją, karo metu taip buvo simpatingas karui, kad net nukalo frazę "karas pabaigti karui" (War to end war), kad tik labiau išjudinus Anglijos liaudį. Vadinasi, **socialistai visose šalyse stovėjo už karą.**

Svarbu dar priminti ir tas faktas, kad Francuzija ir Vokietija, kurios industrijoje ir kapitalizme, palyginus su Jung. Valstijomis, stovi gana žemai ir kurios yra "daug arčiau prie socializmo" yra daug daugiau linkę prie karo, negu Amerika, kur kapitalizmas ir industrija toli pralenkę bile vieną Europoje kraštą. Iš to fakto aišku, kad kaip "Laisvė," taip ir "Naujienos" klysta, sakydamos, kad kapitalizmas yra didžiausia karo priežastis, ir kad kada įvyks (kuris, žinoma, neįvyks) socializmas, tai karų nebebus.

Taip kalbėdami mes nemanome užstoti kapitalizmo, bet norime pripažinti faktą. **Nes kad kapitalistinė Jung. Valst. šalis daugiau linkus vengti karą, negu "socialistinė" francuzų šalis bei bolševistinė rusų šalis,** tai negali užginčyti nei "N.", nei "L."

Iš to, ką mes šiandien matome, galime daryti tik vieną išvadą. O ji yra tokia: Amerika, abelnai, kulturoj ir moksle pažengus toliau už kitas šalis, Amerika labai vengia karų; todėl mokslas, apšvieta yra šalintojai karų. Sandariečiai gi kaip tik tokią idėją ir skleidžia; ją skleidžia ir kitų šalių panašaus į Sandariečius nusistatymo žmonės. Tatai kaip lietuviai susipras ir įstos į Sandarą, o kitų tautų darbininkai į Sandarai panašias organizacijas; tada karų nebebus.

NETURINT KĄ VEIKT.

Katalikai Lietuvos Seime atmetė užgyrimą 16,000,000 litų gelžkelių statymui, dėlto turėjo griuti ir Ministerija, už ką katalikai apkaltino Naruševičių. Mat katalikai prarijo šunį, ir apsižiurėjo negerai padarę, tai į kelintą dieną vėl Seimui paduoda sumanymą užgirti tą 16 milijonų litų gelžkelių statymui ketvirtu skaitymu — katalikiškai — atryti šunį.

Katalikai Lietuvoje stovi ant labai "tvirto" pamato. Sutvėrus katalikišką ministeriją, į kurią net žydai atsisakė įeiti, Seimas išreiškė "pasitikėjimą" vienu balsu — 38 balsai buvo už, o 37 balsai prieš. Jei katalikai nebutų pašalinę Bielinio ir Galinio iš Seimo, tai katalikiškoji ministerija butų jau istorijoje.

Visur savivaldybės yra demokratijos diegai-darbai, kas yra priešinga katalikams — jų vadams kunigams. Lietuvoje savivaldybės atsirado katalikams kunigams nė nesapnuojant apie tai. Dabar katalikai Seime nubalsavo 39 katalikiškais balsais, prieš 34 lietuviškus balsus, savivaldybes panaikinti ir įvesti apskričių viršininkų diktaturą pagal katalikišką platformą.

Katalikas kun. Smulkštys Seime sumanė paleisti Seimą vakacijoms nuo Joninių iki spalio 1 d., ką katalikų dauguma patvirtino, nepaisant įrodymų, jog Seimas turi daug neatidėtinų darbų atlikti.

Kataliko kun. Vailokaičio Ukio Bankas nesumokėjo 358,000 litų "income taksų" iki spalio 1, 1923 m. ir nei iki birželio 1, 1924, ir valdžia dar pailgino Vailokaičiui sumokėjimo laiką. Bet jei ukininkai nesumoka bent mokesčių paskirtame laike, tai valdžia atima paskutinę karvę ir parduoda už mokesčius.

Katalikas kun. Bučys, tas pats, ką su kun. Jakščiu ir Simučiu sugriovė Lietuvos Laisvės Paskolos kėlimą, suniekino Amerikos Lietuvių Susivažiavimą Washingtone, pasaka katalikiškų laikraščių, atvažiavo į Chicagą vakacijų praleisti. Tai tikras katalikiškas melavimas. Bučys atvažiavo su tam tikra katalikiška misija, apie kurią vėliaus patirsime.

Katalikas — kunigas Vilimas, Seimo atstovas, Viduoklėje liepė policijai šauti į priešininkus, kurie nedavė jam kalbėti nuo paminklo ant šventoriaus. Nors Vilimas ėmėsi atsakyti už šovimą, tačiau policija nešovė ir žmonės šventoriaus nuvijo.

Nepaisant jokių katalikiškų kaukių, kaipo "krikščionių demokratų," "darbo federacija," "ukininkų sąjunga" et consortes, visus tuos veidmainius vadinsiu vienu vardu — katalikai. Taip turi daryti visi — vadinti tą didelę katalikišką partiją tikru vardu, kuri Lietuvai prapultį rengia.

Lenkai jau prilaikė lietuvių, baltgudžiu ir ukrainiečių kraujo ir apiplėšė iki kaulų, galiausiai "suteikė laisvę-ligybę" minėtų kankinių kalboms — mokyklose, teismuose ir administracijoje, kaip skelbia Lenkijos valdžia. Bet atstovai nuo mažųjų tautų Lenkijos seime nebalsavo už tą malonę, kaipo nepakakinančią mažųjų tautų, ypatingai žydų, kurių kalba tapo ignoruota, dėlei ko kilo seime net muštynės. Pamatysime tas lenkų "dovanas."

Kazys ir Dėdė

—Palauk, Dėde, na, tai, kur eini net švilpaudamas, gal kas linksmaus atsitiko?

—Švilpavimas, vaike, man atrodo labai navatnas daiktas. Aš mat švilpiu jei man kas gero atsitinka, taipgi švilpiu ir kokiai neščėsčiai pasitaikius.

—Na, tai, ant kokios "intencijos" šį sykį taip garsiai švilpauji, o gal svajotas geras išradimas pasitaikė surasti?

—Šio rozo švilpimas, vaike reiškia kaipo nepasisekimo ženklas.

—Tai kaip tas viskas atsitiko?

—Nagi pereitą sykį paklausiau tavo patarimo ir nuėjęs į savo vaisko susirinkimą jiems apznaiminau, kad geriausis budas kovai prieš bedievius, tai visiems eiti Vilnių nuo lenkų atimti. Mat aš jiems išvirozinau, kad jei mes Vilnių atvaduosime, tai tada jei kuris bedievis norės mums ką pasakyti, tai mes turėsime progą jiems atšauti, kad mes Vilnių atvadavome ir mes žinome ką darome, o jųs visi tylėkite ir neperiškadykite mus.

—O ką jie, Dėde, tau ant to atsakė?

—Nagi jie vieton užtvirtintı mano sumanymą, vienas tuoj kaip griebė tą kučių su kuriuom bolę grajina ir užsikėsėjo nerti man per pečius, jei ne aniuolas sargas mane butų apsaugojęs, tai gal ir butų užmušęs. Dabar vaike, aš pradėjau galvoti, kad geriausis ratunkas jiems bus tai, jei aš kiekvienam jų užrašysiu po gazietą. tai gal dvasia šventa apšvies jiems protą ir jie supras mano gerą sumanymą.

—Tai kokius laikraščius manai, Dėde, platinti?

—Aš pats, vaike, nežinau, tai ir švilpiu gal sakau ateis geras sumanymas. Bedieviškas gazietas užrašyti bijau, bo visas vaiskas gali subedievėti, tai man atrodo, kad reikia užrašyti saviškius.

—Aš netikiu, Dėde, kad jusų laikraščiai jusų vaiską galėtų kiek pirmyn pastumėti.

—Tai kodėl?

—Nagi paimk bent vieną iš jusų laikraščių ir pažiurėk kas ten yra rašoma. Viename žiurėk rasi parašyta, kad girdi Lietuva yra laiminga jei ji atgavo Klaipėda, nes dabar prieidama prie jurių galės daug žuvių prisigaudyti ir Lietuvoje galės buti palaikomos ir pildomos visos "religvijos" arba "pasninkai," kitame vėl rasi parašyta, kad Lietuva labai puikiai atrodys, jei ant kiekvieno jos kalno bus pastatytas vienuolynas, o trečiame taipgi rasi parašytą ir pasidžiaugimą, kad girdi tie pirmieji du laikraščiai tai gerai supranta Lietuvos reikalus ir kelia labai puikius ir remtinus sumanymus. Tokius aprašymus žmogus skaitydamas laikraštyje tai netik, kad negalėsi kiek pirmyn pažengti, bet grįši į praeities amžius. Turi, Dėde, nepamiršti, kad šiandieną jokios nematomos dvasios žmogaus protą apšviesti negali ir neapšvies, jei pats žmogus prie to nesieks. Jei neimsi į savas rankas tikrai naudingų ir pamokinantį laikraštį bei knygą, tai taip sau kaip kokis kelmas apkerpėjęs ir tunosi.

—Tai pasakyk man, Kazy, kokias gazietas tu skaitai, kad tiek daug apie viską žinai ir tiek daug man visokių dalykų išvirožini?

—Aš, Dėde, kaip matai visuomet skaitau "Sandarą", nes tos organizacijos nariu esu. Priegtam dar skaitau ir kitus pažangius laikraščius bei knygas, kur randasi daug naudingų patarimų kiekvienam žmogus jo kasdieninio gyvenimo reikaluose. Tai ir Dėde jei nori išcivilizuoti savo "vaiską," tai patark jiems skaityt tuos laikraščius, tada pamatysi, kad kitaip su jais galėsi susikalbėt i ir tada nereikės jums ieškoti priemonių kariauti su tais vadinamais "bedieviais," nes persitikrinsite, kad tie "bedieviai" dirba daug naudingesnį Lietuvai darbą, negu kad jus iki šiol dirbote.

—Orait, Kazy, aš pagalvosiu apie tai.

Žmonės Kurie Nepataikė

Amerikos rasytojas Sinclair, parašęs "Raistą," šitaip pasiskundė: "Taikiau į širdį, pataikiau į pilvą."

Lietuvių kalbėtojas Grigaitis, užbaigęs savo misiją išplatinime socializmo, pasakė: "Dievė, tu mano dieve, drėbiau jiems protą į galvą, bet pridrėbiau moleso." (Jisai taip sakė, žiurėdamas į bolševikų darbus.)

Lietuvių stebuklų šventabaimingas kun. Bučys, nuvažiavęs į Lietuvą, apsiraudojo: "Visą gyvenimą rinkau jiems stebuklus, bet surinkau moterėlių pletkus, anot žodžio kunigo-daktaro-mokslininko - poeto - kritiko-literato-teologo ir k. Dambrausko-Jakšto."

Nauja karta.

Jurgis: Raulai, tu mokslą ėjai?

Raulas: Taip.

Jurgis: Tai pasakyk man kodėl grybas renka miške?

Raulas: O tu pasakyk man, kodėl žemuogių nerenka ant Kalėdų.

"Blaivybė" Jungtinėse Valstijose žymiai padidėjo. 1920 metuose (pirmuose blaivystės metuose) pagal daktarų receptus aptiekose degtinės parduota 19,000,000 gorčių. O 1923 metuose 122,500,000 gorčių — penkis kartus daugiau, neskaitant "naminės" ir įšmugeliuotos degtinės.

Lietuvoje yra 86,000 moterų daugiau, negu vyrų, tačiau vyskupas Karevičius dar importuoja vokietes iš Karaliaučiaus (šventos Elzės pilkąsias seseris) globojimui vaikų. Lietuvaitės važiuokit į Braziliją.

NEW BRITAIN, CONN.

A. L. T. Sandaros 32 kp. mėnesinis susirinkimas bus pėtnyčios vakare 8 d. rugp., Lietuvių svetainėje, 354 Park St. Todėl atsilankykite kiekvienas į susirinkimą ir naujų narių atsiveskite prirašyti. Taipgi, kurių prenumerata yra pasibaigus ir gavote paraginimų, malonėkite užsimokėti už organą "Sandarą," nes kitaip turėsime sulaikyti organą.

Rašt. **Petras P. Pilipauskas.**

WILKES BARRE, PA.
Suririnkimas.

A. L. T. SANDAROS 55-tos kuopos susirinkimas atsibus 10 d. Rugp. (August) pas pil. J. Nuikevičių, 57 Harkins Lane, prasidės kaip 2-ra val. po pietų; draugai Sandariečiai kviečiami visi pributi į šį susirinkimą, nes labai svarbus, ir prašome naujų narių atsivesti į šį susirinkimą.

K. Demikis.

Gera Proga.

Parsiduoda čeverykų, drapanų ir kitokių smulkių daiktų krautuvė lietuviais ir lenkais apgyventa vieta. Biznis eina gerai. Priežastis pardavimo liga.

Norintiems įsigyti minimą biznį yra gera proga. Kreipkitės pas savininką:

JOSEPH MOSTEIKA
244 No. Main St.,
Manchester, Conn.

Nejudinama Nuosavybė

(Real Estate)

Norwood'e pusdykiai parsiduoda 2 akeriai žemės, puiki pievelė, paviesis po medžiais, trys namai su visais įrengimais, 1 minutos ėjimas, elektra ir garo šiluma; gražiausi nuosavybė, augštoj vietoj, daug vaisių, obelių, grušių, vinuogių labai derlingų; gražus daržas, didelė vištinė, bania su dviem ekstra kambariais. Savininkas važiuoja Vokietijon, galit matyti visados savininką.

16 CHAPEL ST.,
NORWOOD, MASS.

Pajieškojimas.

Pajieškau savo draugą Juozą Miseiką, seniau gyveno Chicagoj 1918 metais; išvažiavo į girias ir nuo to laiko nežinau kur randasi. Paeina iš Lietuvos Puzų kaimo, Kedainių valsčiaus, Tauragės apskričio (nuo Narasos kalno). Meldžiu jį pati atsišaukti, ar kas kitas malonėkit man pranešti, nes aš turiu labai svarbų reikalą. Kas suteiks man žinią busiu labai dėkingas.

VINCAS SKIMELIS,
4138 Artesian Ave.,
Chicago, Ill.

1924

"KANKLĖS" nemano paliaut ėjusios ir to dėlei dabar leidžiama nauja "Kanklių" knyga už trejus —1922-3-4 m. TREJŲ METŲ "KANKLĖS" spauzdinamos Lietuvoje ir kas užsiprenumeruos dabar, (papiginta kaina), už DU DOLERIU, gaus "Trejų Metų Kankles," apie Kalėdas.

Piningus siųst pašto money orderiais šiuo adresu:

MIKAS PETRAUSKAS,

Laisvės Alėja, 60, KAUNAS, Lithuania.

AMERIKOS LIETUVIŲ ŽINIAI

Parduodame Laivakortes ant Geriausių Linijų į Lietuvą ir kitas šalis. Parupiname visus reikalingus Dokumentus kelionei. Siunčiame Pinigus į Lietuvą ir kitas šalis. Per Sandaros Agenturą yra greitas ir teisingas patarnavimas. Pinigus persiunčiame Amerikos doleriais: Lietuvon, Latvijon, Lenkijon, Vokietijon, Rusijon ir kitur.

Amerikos Lietuiaj norinti važiuoti Lietuvon ar bile kur Europon, kreipkities į Sandaros Agenturą.

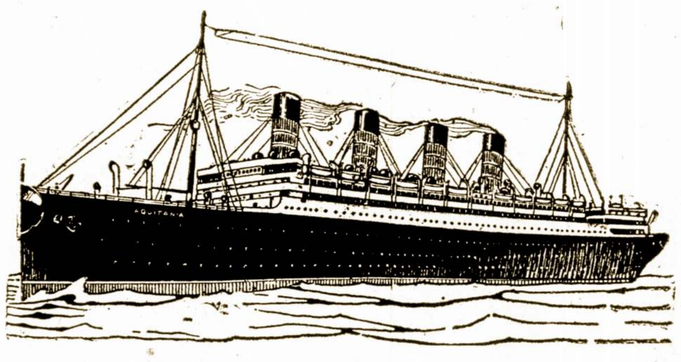

Informacijų delei ar kitais reikalais, Kreipkities Sekančiu Antrašu:

Sandaros Agentura

327 E Street, So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 2408

Lietuviai Amerikoje

NEW BRITAIN, CONN.

Masinis mitingas.

Liepos 22 d. New Britain ir apielinkės lietuviai turėjo sušaukę masinį mitingą Lietuvių svetainėje. Kalbėtojum buvo pakviestas "Sandaros" redaktorius A. A. Tulys, kuris trumpoj kalboj perbėgo klerikalų prastus darbus Lietuvoje ir nurodė, kad Amerikiečiams lietuviams reikia protestuoti prieš klerikalų sauvaliavimą.

Susirinkimą atidarė Vitukinas, kuris paskui vienbalsiai tapo išrinktas pirmininku. Raštininku išrinktas P. J. Mikalauskas. Po prakalba Mikalauskas perskaitė rezoliucijas, kurios vienbalsiai buvo priimtos. Paskui dar sekė įvairus klausimai, į kuriuos kalbėtojas atsakinėjo.

Išneštos sekančios rezoliucijos:

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros 32 kp. turėjo sušaukus mass-mitingą liepos 22 d., 1924 m., Lietuvių svet., New Britain, Conn., Jung. Valst., kuriame dalyvavo vietos ir jos apielinkės lietuviai, be skirtumo politinių bei religinių įsitikinimų, ir kuriame buvo skaityta ir priimta sekančios rezoliucijos:

REZOLIUCIJOS.

1) Kadangi panaikinimas savivaldybių reiškia didelį smugį Lietuvos gyventojams; ir

2) Kadangi nebuvo, nėra ir nebus, rimtų priežasčių jas panaikinti,

Todėl New Britain, Conn. ir apielinkės lietuviai, kurie yra daug pagelbėję Lietuvai gausiomis savo aukomis, pasmerkia tokį kabineto bei seimo pasielgimą ir reikalauja, kad savivaldybės butų grąžinta.

---

1) Kadangi naujas Lietuvos kabinetas tapo sudarytas iš vienos frakcijos, krikšč. dem., atstovų; ir

2) Kadangi toksai vienpusiškas kabinetas yra baisiai kenksmingas ir pavojingas visam Lietuvos kraštui,

Todėl New Britain, Conn. ir apielinkės lietuviai griežtai pasmerkia krikšč. demokratus už jų statymą savo interesus pirmoj vietoj. Kuomet pirmoj vietoj turėtų buti šalies interesai.

---

1) Kadangi Lietuvos universitetą lanko skirtingų tikybų ir netikinčių studentų ir, todėl, reikalaujama iš universiteto bešališkumo;

2) Kadangi toksai universitetas privalo teikti studentams bešališką ir gryną mokslą bei plačia pasaulėžvalga studentų auklėjimą;

3) Kadangi tas daug priklauso nuo Universiteto Rektoriaus; ir

4) Kadangi Rektorium yra (ar ketina buti) kun. P. Bučys, kuris visą savo gyvenimą pašventė "stebuklų tyrimui",

Todėl New Britain, Conn. ir apielinkės lietuviai prašo gerb. Seimo paveikti visais galimais budais Švietimo ministeriją ir visus tuos asmenis, nuo kurių priklauso Universiteto Rektoriaus paskyrimas, kad menamon vieton butų paskirta žmogus su plačia pasaulėžvalga ir su kitokiomis kvalifikacijomis, negu kun. Bučys — kad butų Rektorium paskirta svietiškis mokslo vyras, o ne koksai dvasiškis.

Mes New Britaino ir apielinkės Lietuviai, griežtai smerkiame krikšč. demokratus už atmetimą ėmimo paskolos iš Anglijos ir, pratiesimo naujų geležinkelių Lietuvoje.

Vardan minėto New Britain, Conn. ir apielinkės lietuvių susirinkimo:

Viktoras Vitukinas, pirm.,
P. J. Mikalauskas, raštin.

Gerb. Dr Jonui Šliupui,
Šiauliai, Lietuva.
Gerbiamas Daktare!

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros 32 kp. buvo sušauktas mass-mitingas liepos 22 d., 1924 m., New Britain, Conn., kuriame dalyvavo vietos ir apielinkės lietuviai ir priėmė sekančią simpatijos rezoliuciją:

New Britain, Conn. ir jo apielinkės lietuviai, žinodami didelius Dr. Jono Šliupo nuopelnus Lietuvai ir jos liaudžiai ir dabar matydami klerikalus nepamatuotai jį persekiojant,

Sveikina gerb. Dr. Joną Šliupą ir linki jam ir toliau vesti kovą prieš tą tamsos ir burtų palaikytojų minia, neatsižiurint į visas kr. demokratų statomas kliutis, iki užtekės Lietuvai šviesos ir laisvės saulutė.

Vardan minėtos kolionijos lietuvių pasirašo:

Pirm. Viktoras Vitukinas,
Rašt. P. J. Mikalauskas.

Virš išneštas protesto rezoliucijas susirinkimas nutarė pasiųsti:

Lietuvos Valst. Prezidentui,
Lietuvos Valst. Seimui.
Liet. Atst. Washingtone.

Lietuvos ir Amerikos lietuvių pažangiems laikraščiams.

Mikalauskas.

BRISTOL, CONN.

"Sandarai" parama.

A. L. T. Sandaros 74 kp. laikė savo susirinkimą liepos 13 d., Lietuvių parke. Apsvarstyta kaikurie svarbūs organizacijos reikalai. Pakelta "Sandaros" lynotipo klausimas. Kadangi Vakarinių valstijų Sandariečiai neįstengė pakankamai sukelti pinigų nupirkimui lynotipo, tai dabar musų kuopa pakėlė tą klausimą ir žada pradėti darbuotis, kad ant ateinančių Kalėdų butų nupirktas "Sandarai" lynotipas.

Ant greitųjų gi mes paskyrėme iš savo kuopos 30 dolerių "Sandaros" spaustuvės reikalams. Butų gerai, kad ir kitų kolionijų Sandariečiai taip rupintųsi savo organizacijos reikalais ir paremtų ją pinigiškai. Mes galime suprasti, kad laikraščiui šiomis dienomis yra labai sunku išsilaikyti. Bolševikai ir klerikalai daug daugiau remia savo laikraščius ir tai vos išsiverčia. Mes turime 85 Sandaros kuopas, tai kad kiekviena paaukuotų tik po $30 ir tai susidarytų $2550. Dar kiek pridėjus butų jau galima nupirkti linotaipas ir kiti reikalai spaustuvėje pagerinti. Taigi, sukruskime, Sandariečiai.

Sandaros 74 kp. laikys savo susirinkimus kas ketvirtą nedėldienį kiekvieno mėnesio, Lietuviškam parke. Kurie norite prisirašyti prie Sandaros, prašome ateiti. Susirinkimuose bus išguldinėjama Sandaros principai ir tikyba. Senas pirmininkas Petras Vaičiunas šiemet yra parko prižiurėtojas. Kurie norite platesnių žinių apie Sandarą, galite pasiklausti Vaičiuno, jis paaiškins.

J. Zubrickas.

Pašelpinių draugysčių nariams.

Kiekvienas įstojęs į pašelpinę draugystę tuojau tampa jos nariu ir privalo pildyti tos draugystės konstitucijos reikalaunamas pareigas. Turi užsimokėti už įstatymus ir duoklę. Kitaip negalėsite gauti pašelpos ligoje. O kada draugystė parengia piknika bei balių, tai nariams reikia atsilankyti.

Įžanga nebrangi. Taigi dalyvaukite draugystės parengimuose ir ateikite į mitingus.

Čia noriu paminėti, kad musų piknikai ir baliai nebėra tokie smagūs, kai buvo pirmiau. Nes pasimirė du piknikų linksmintojai. Kazimieras Mickevičia mirė praeitais metais ir Antanas Vaičiunas šiemet. Tiedu vyrai parengtuose piknikuose visus palinksmindavo, o šiandien silsiasi kapuose.

Bus piknikas.

Rugpiučio 10 d. rengia pikniką Nepriklausomas kliubas, o rugsėjo 14 d. rengia Vyrų ir Moterų draugystė. Todėl, broliai ir sesutes, tą dieną nevažiuokite į kitus miestus, bet atvažiuokite į savo pikniką praleisiti dieną. Apielinkės, Waterbury ir kitų miestų, lietuviai atvažiuokite pas mus ant rugsėjo 14 d. pažiurėti kokį gražų parką lietuviai turi. Piknike bus šokiai ir lenktynės. Muzika bus iš New Britain, geriausi muzikantai. Taipgi visi Bristolo ir apielinkės lietuviai nepamirškite to pikniko, nes tai gal bus jau paskutinis piknikas šiemet. Visi gražiai pasikalbėsime ir atsisveikinsime su vasaros grožybėmis.

J. Zubrickas.

BALTIMORE, MD.

Nors Baltimorės lietuvių kolionija ir nėra taip didelė, manoma, kad yra apie aštuonis tukstančius lietuvių, ir nėra taip jau garsinga laikraštijai iš savo veikimo, vienok turi kuom pasigirti nemažiau ir už kitas lietuvių didesnes kolionijas, apie kurias Baltimorės lietuviai nemažai žino iš laikraščių.

Baltimorės lietuviai turi savo tris taupymo ir paskolos bendroves, kurios daro milijonines apyvartas teikdamos paskolas ir už padėtus taupymui pinigus moka 6 nuoš.

Turi savo gražią tautišką svetainę, vertės virš $150,000. Turi savo gražų tautišką knygyną, kuris jau nuo 1908 m. teikia Baltimoriečiams veltui apšvietą.

Kaip ir kožnas daiktas prasidėjęs iš mažo, išauga į didelį kuną, taip ir Baltimorės Lietuvių Tautiškas knygynas prasidėjo iš mažos kibirkštėlės teikiančios liaudžiai šviesos spindulį, išaugo į didelį apšvietos šaltinį — knygyną. Prasidėjo vos su keliom mažom knygelėm, kurias paaukavo apšvietą mylinti lietuviai, šiandie B. L. T. K. jau turi apie aštuonis šimtus įvairaus turinio knygų, vertės $787.27. Baltimorės Liet. Taut. Knygyno 1923 m. atskaita štai ką rodo.

Pribuvo iš agenturos (Knygynas užlaiko agenturą visų lietuviškų laik.) ir nuo skaitytojų $160.78. Iš parengimų $240.77. Aukos nuo draugijų $50.00. Viso $451.55. Išmokėta už laikraščius $74.77, knygiaus alga $56.00. nuoma už kambarį $160.00, knygyno lango užrašas $35.00. ugnies apdrauda $11.90, paštas ir kiti mažmožiai $2.37, Viso išmokėta $340.04, lieka pelno $111.51. Abelnas knygyno turtas pinigais: $802.00. Liet. Svetainės Budavojimo B-vė 4 šėrai po $25.00 $100.00, 782 egz. knygų vertės $787.27. Knygyno rakandai $412.25. Visas knygyno turtas $2101.52.

Ir aš manau, kad nelabai tesuklysiu pasakęs, kad labai reta Amerikos lietuvių kolionija turi tokį didelį apšvietos šaltinį — knygyną, kaip kad Baltimorės lietuviai.

Yra ir Lietuvių Amerikos Atletų Kliubas, kuris jau nemažai yra atsižymėjęs su savo basket bolininkais, kurie jau nekartą yra netik Lenkam kailį išpylę, bet ir amerikonams.

Nekalbant jau apie kitus atletus, reikia da pasakyti, kad prie Kliubo yra teatralis skyrius ir choras. Tiesa pastarieji du kol kas yra silpni, bet reikalui esant greitai sugrupuoja dideles spėkas ir atlieka didelį darbą. Jeigu tik Baltimorės lietuviai juos remtų, tai jie sugebėtų atlikti didelius dailės darbus. Yra ir A. L. T. S. 5-ta kuopa, kuri nors ir neskaitlinga, vienok nemažai veikia, kaip politiškai, taip ir kulturiškai, tik ir jai truksta nemažai vietos lietuvių paramos. Nėsant geros paramos, nėra galimas nė tinkamas veikimas. Nežiurint to visko, kuopa rengiasi prie energingo veikimo.

P. P. Jaras.

CHICAGO, ILL.

Liepos 24 d. persiorganizavo Vilniaus Vadavimo Komitetas, kuris buvo čia metai atgal suorganizuotas, bet neturėjo progos veikti. Dabar pirmininkas sušaukė susirinkimą, perorganizavo komitetą, nes daug narių buvo išvažiavusių į Lietuvą. Geri lietuviai sudėjo pradžiai aukų $50.25. Komiteto skaičius neapribuotas. Kiekvienas lietuvis gali likti nariu. Valdybos pirmininkas adv. S. Kodis, pagelbininkas Dr. A. Rutkauskas, raštininkas M. Vaidyla, turtų raštininkas S. K. Grišius, iždininkas S. V. Valančius iždo pagelbininkas K. Vilkas ir S. Zolpis.

Beveik visi komiteto nariai yra Sandariečiai. Girdėtis pas ją turi pagaminusi visą programą veikimui. Komiteto Centro antrašas: 117 N. Dearborn St., Room 708, Telephon Dearborn 3552, Chicago, Ill.

Chicagos Sandariečiai jau pradeda gautis ir veikti. Galima laukti gerų pasekmių.

Narys.

MEDWAY, MASS.

Tai nedidelis miestelis su 15 tukstančių gyventojų, stovintis 26 mylias atstu nuo Worcesterio. Lietuvių gyvena apie dešimt šeimynų. Dirba čia daugiausia vilnų drapanų audinyčiose, kurios dirba dieną ir naktį. Darbininkai uždirba nuo 25 iki 30 dolerių savaitei.

Lietuviai prasigyvenę turi savo namus su keleta akrų žemės. Laikraščių mažai skaito, kai kurie ir nemoka skaityti. Iš senesnių lietuvių gyventojų yra Vaškevičius, kuris turi tris dukteris, gražiai išauklėtas. Tat lietuviai vaikinai nesnauskite, nes jums snaudžiant svetimtaučiai pasigaus.

Vieną lietuvį čia apvogė, pavogė iš stubos 150 dolerių. Labai gaila, kad lietuviai kai kurie dar vis turi paprotį laikyti pinigus namie. Geriausia pasidėti pinigus į banką, kur negali pražuti.

Pakeleivis Juozas Sadauskas.

MILLIS, MASS.

Tas miestukas randasi kelias mylias toliau nuo Medway. Lietuvių randasi tik šešios šeimynos. Didžiuma dirba čeverykų fabrikuose. Čia randasi daug žydų, ukininkų, yra pristatyta daug vasarnamių. Vakacijų laiku daug žydų privažiuoja. Ukininkai žydai padaro iš jų pelno šerdami juos antukais ir vištomis.

Pakeleivis J. S.

CLINTON, IND.

Kodėl Sandariečiai neveikia?

Čia randasi A. L. T. S. 83 kp., bet neskaitlinga nariais ir mažai ką veikia. Kuomet tuom tarpu TMD. 53 kp. yra skaitlingesnė nariais.

Sandariečiams reikėtų neapsileisti ir šioj kolionijoj. Antai kitose kolionijose Sandariečiai ir labai veikia: rengia piknikus, išvažiavimus ir kitais budais padeda Sandarai gyvuoti. Gi mes ligšiol nieko gera neesame nuveikę.

Dabar artinasi "Sandaros" vajus, kuriam bus paskirta dideliu dovanų tiems, kurie daugiausia gaus "Sandaros" prenumeratų. Tat ir mums reikėtų tame pasirodyti. O ir laimėti nors kokią mažesnę dovaną, jei jau negalėsime laimėti automobiliaus. Taigi, šaukime Sandaros kp. susirinkimą ir pradėkime tartis.

Čia yra labai veiklus Sandarietis Jonas Skinderis, kuris visada ir visur veikia. Bet paskutiniu laiku ir jisai nebetaip rupinasi Sandaros reikalais. Patartina p. Skinderiui pradėti organizuoti Sandariečius Clentone ir išauklėti ten didelę Sandaros kuopą.

Į darbą Clintono Sandariečiai!

Sandarietis.

WORCESTER, MASS.

Artistai iš Lietuvos.

Birželio 24 d. atvyko Amerikon iš Lietuvos artistai: Antanas Vanagaitis, artistas-komikas ir muzikas-kompozitorius, Viktoras Dineikis artistas ir sportininkas, abu Valstybinio Dramos teatro artistai ir Juozas Olšauskas artistas, kanklininkas iš "Tautos Teatro" ir "Vilkolakio."

Artistai žada rudenį pradėti gastroles po visas lietuvių kolionijas su tam tyčia paruošta muzikale — Vilkolakiška programa. Tuo tarpu jie vieši pas gimines ir pažįstamus. A. Vanagaitis ir J. Olšauskas vieši Worcester, Mass. 41 Plantation St. pas p. S. Purvinską, o artistai: V. Dineika su draugu J. Dikiniu Waterbury, Conn., 756 Bank St. pas p. Tareilą. Budami atostogose jie ruošia naują veikalą "Mundšeinas" — operetė iš prohibicijos gyvenimo Amerikoj. Jei suspės paruošti, gastrolius su nauju veikalu kartu su jau paruošta programa. A. Vanagaitis tvarko muzikalę dalį.

Kaip teko girdėt A. Vanagaitis atsivežė daug naujų kompozicijų ir žada Amerikoj spausdinti. Tas labai pageidaujama Amerikoj ir reikia sveikint naują muzikos pajėgą.

A. Vanagaitis muzikos mokslus ėjo karo metų Vokietijoj, Dresdeno Konservatorijoj ir 1920 m. buvo kviečiamas į Chicagą "Birutei" vadovauti, kur jį S. Šimkus rekomendavo. Bet dėl ne nuo jo priklausomų kliučių negalėjo išvažiuoti Amerikon ir likosi Lietuvoj. Vėliaus pastojo į Valstybinį Teatrą ir darbavosi teatro srity kaipo artistas iš pašaukimo.

Atostogas praleidę, artistai pradės savo koncertus ir Chicagoj apsistoję žada surengti keletą vaidinimų. Jie turi atsivežę lietuvių dramaturgų keletą veikalų, iš kurių pora dar rankraštyje.

Kas norėtų muzikos ir teatro reikalais kreiptis, prašo virš nurodytu adresu rašyti.

Linkime svečiams kuogeriausios kloties!

Koresp.

ROCKFORD, ILL.

Apie lietuvius abelnai.

Čia yra skaitlinga lietuvių kolionija, turi keletą draugijų bei kuopų. Biznierių randasi tik keletas: Bacevičius, geras Sandarietis, Jovaiša, Kutro, Petrošius ir dar vienas kitas mažesnių. Lietuviai statosi naujas gryčias vienoj miesto dalyje, kur vieta yra graži statoma taippat gražus. Tai bus "lietuvišką gatvė."

Bolševikai prasimušė kaktą.

Iš partijų čia tvirčiausia gyvuoja bolševikai. Mat, netoli Chicaga, iš kur atsibaladoja "generolų" juos pastiprinti.

Su lietuviais gražiai sugyventi jie nemoka. Socialistams nusmukus, jie ant žut-but puolo ant Susivienijimo kuopos, kad ją pasigavus į savo rankas. Mat nujautė, kad kuopa turi pinigų. Tačiau nevisur taip gerai jiems sekasi. Tuojau jie pamatė, kad Rockforde yra ir gerų lietuvių, kuriems rupia Lietuva ir SLA. kuopa palaikyti ir kurie negeidžia nė dangiškų, nė žemiškų rojų. Ir tokių narių pasirodė Susivienijimo kuopoj daugiau už bolševikus. Tat jie ir negalėjo nieko padaryti. Paskui dar bandė atsiekti savo tikslą aplinkiniais keliais, bet ir čia jiems nepavyko. Dabar pradeda jau apsiraminti ir vaikšto nosį nuleidę, tartum garniai rudens laiku.

Parapijonai ir pešasi ir šoka apie bažnyčią.

Klerikalų mažai čia yra, bet ir tai pasitaiko pas juos visko. Ypač reikia pažymėti Rockfordo parapijonų kova su kunigu. Jie nevisada duodasi kunigui lupti nuo jų devynias skuras — kai kada parodo, ką jie gali.

Pirmiau kada buvo čia kun. Taškunas, kuris nors vedė kovą su socialistais (tada bolševikų dar nebuvo, kaip dabar socialistų nėra), bet tautininkų jis neužkabindavo. Bet su parapijonais nemokėjo gražiai sugyventi. Jam čia esant parapijonai buvo taip įpykę, kad sudėjo paskutinį savo centą ir pasistatė "Neprigulmingą" bažnyčią. Bet tas neišėjo jiems ant gero, nes ta bažnyčią jau užsidarius.

Parapijonai su kunigu ir dabar dar vis negali sugyventi. Jau kelintas kunigas mainosi, bet vis geras nepasitaiko. Paskutiniais metais buvo atvažiavęs Jakštys, kuris iš karto pasirodė smarkus. Vienok greitai ir jį parapijonai paniekino ir sukėlė streiką. Ant galo kunigas Jakštys turėjo išsikraustyti iš Rockfordo. Dabar atvyko vėl naujas kunigas.

Parapijonai, išdžiaugsmo kad laimėjo streiką, buvo surengę šokį prie bažnyčios durų. Vienas su armonika grajino, o kiti taip trypė, kad moterims ir kurkos nulakstė.

Geras patarimas.

Brangūs parapijonai, nemanykite, kad jūs kada pataikinsite geresnį kunigą gauti. Kaip žvirbliai visi pilki, tai kunigai visi juodi ir jų rankos linksta į save. Tat nebesiklapatinkite su kunigu ir nebeeikvokite savo turto ir laiko. Jei norite ramiai gražiai pagyventi, tai ateikite į Sandaros kuopos susirinkimą ir prisirašykite prie Sandaros. Tada jums viskas plauks, kai ant pieno.

Rockfordietis.

HARTFORD, CONN.

Sandariečiai ruošiasi prie darbo.

Šiomis dienomis Sandariečiai pradėjo uoliai ruoštis prie "Sandaros" Kontesto, kuris neužilgo prasidės. Musų kuopa yra pasirengus butinai laimėti, kad ne pirmą, nors kelintą dovaną. Bet mes manome laimėti geriausį automobilį, kurį "Sandara" paskirs.

Sandariečius gandras aplankė.

Šiomis dienomis gandras aplankė vietinės Sandaros kuopos raštininką, G. Levišauską, palikdamas jų namuose "didelę dainininkę." Gandras nepamiršo ir Sandaros kasieriaus.

"Sandara" patinga.

Hartfordo Sandariečiams organas "Sandara" dabar labai patinka. Ant organo lakštų jau visai kas kita. Į trumpą laiką laikraštis jau persivertė gyvesniu. O toliau tai visi kiti laikraščiai turės galvą nulenkti prieš "Sandarą." O ypač bolševikų ir klerikalų. Tiems šlamštams jau bus sarmata ir pasirodyti.

Sandarietis.

AMSTERDAM, N. Y.

Klaidos atitaisymas.

A. L. Kliubo choras duos koncertą per radio rugpiučio 21 d., ne rugp. 4 d. kaip buvo rašyta "S." 30 num.

MOTERŲ SKYRIUS

DAR APIE PERSISKYRIMUS.

"Sandaros" 29 num. Vėjų Sesuo berašydama apie persiskyrimus Moterų Skyriuje, man rodos pertoli nuėjo. Jinai sako, kad gal ateis gadynė, kada šliubo visai nebebus. Tai aš nesuprantu, kaip tada žmonės galės gyventi. Šliubas buvo ir turės buti. Jei šliubo nebutų, tai tada žmonės butų ištvirkę.

Jei vyrui ir moteriai butų duodama laisvė kada nori persiskirti, tai labai daug porų butų persiskyrę.

Taigi, aš nesutinku su Vėjų Seserimi. Ir aš sakau, kad jinai nežino ką rašanti, nes šliubas niekada negalės pranykti.

Pittsburgietė L. N.

KAŽ-KĄ PRASIMANĖ.

Perskaičius Vėjų Sesers strapsnį apie persiskyrimus net nustebėjau, kad moteris, ar merginа gali taip nedorai rašyti. Vėjų Sesuo sako, kad ateis tokia gadynė, kada gal šliubų visai nebebus. Jei nebebus, tai aš neišmanau kaip tada žmonės gyvens? Ar to straipsnio autorė gali man paaiškinti kaip tada žmonės užsives ir ar bus galima vaikai auklėti?

Jei jau butų galima kada nori persiskirti, tai ir aš gal bučiau jau palikus savo vyrą. Ir daugelis kitų gal butų palikę. Bet dabar, kada tas nėra taip lengva, tai gyveni kartu ir viskas gerai.

Žinoma, pasitaiko tokių dienų, kada pamanai, kad taip butum viena, tai viskas butų daug geriau, ir nori palikti viską ir eiti kur akys veda ir kojos neša. Bet perėjus tai valandai vėl viskas gerai.

Mano supratimu šliubai negali buti panaikinti ir vyras neturi palikti savo pačios, kada ją apsiveda.

Brooklyno davatka.

VĖJŲ SESUO KLYSTA.

Vėjų Sesuo rašo, kad vyrui ir moterei atsibosta kartu gyventi, kad ateis gadynė kada šliubų nebebus ir kada vyras galės palikti moterį, arba moteris vyrą, jei tik jiems užeis toks noras.

Aš esu dar neapsiženijus, bet nesuprantu, kaip vyras galėtų palikti moterį, bei moteris vyrą, kurie kartą tikrai mylėjosi. Man rodos, kad jei sykį jiedu sutiko karta gyventi, tai negali norėti vėl persiskirti.

Man rodos, aš nė kaip negalėčiau palikti savo vyro, nežiurint koks negeras jis man butų.

Vėjų Sesuo hoteliuose gyvendama turbut perdaug visko yra mačius. Ir tik ji viena turbut taip mano. Aš tam netikiu ir manau, kad ir kitos moterys ir merginos tam netiki. Gal ir ji pati tam netiki. Arba gal ji kada gyveno su labai prastu vyru, tai dabar jai ir rodos, kad amžinai su vyru gyventi negalima. Bet tos moterys, kurios turi gerus vyrus, be abejo, mano kitaip.

Norvudo peteliškė.

MOTERS SUJUDO.

Moterys sujudo pamatę "Sandaros" Moterų Skyriuje vieną moterį taip rašant: "Mergina apsivedus aštuoniolikos metų ir pagyvenus su vyru dešimtį metų, labai pasipiktina šeimininiu gyvenimu ir nori sugrįžti į savo merginos dienas... Aš einu iš proto, kad pasiliuosavus nuo tų visų ženatvės kabukių, kurios taip begalo sunkiai gula ant mano širdies ir galvos..." Moterys pradėjo siųsti laiškus visokios nuomonės. Daugelis nori žinoti, kas darosi su ta moteria. Taigi, moterys, pasiskubinkite parašyti savo nuomonę apie tą klausimą, nes kitam "Sandaros" numery jau pradėsime spauzdinti moterų laiškus.

Visos moterys nepraleiskite neperskaitę kito Moterų Skyriaus numerio. Jis bus begalo svarbus, nes tilps visokių laiškų apie tą klausimą. Mes nemanėm, kad moterys gali taip gerai rašyti. Bet dabar pamatėme. Jas reikia tik išjudinti, o tada jos jau tau priplieks geriausių straipsnių. Jei netikite, tai pamatysite kitam numeryj.

KARŠČIO NUGALĖJIMAS.

Vasaros karštis jau čia. Vienok, nėra nieko nesveikaus apie karštį, jei žinosime kaip jį nugalėti. Viduj ir lauke, kiekvienas šeimynos narys gali prigelbėti prie nugalėjimo.

Viduj: Nejsileisk musių, didžiausio vasaros pavojaus. Žiurėk, kad sietai geri ir jei musė įsigauna, tuojaus užmušk ją arba sunaikink žinomais musių naikintojais. Laikyk valgius švariai. Švarus valgis ilgiau laikys. Kas savaitę plauk šaldytuvo vidų.

Lauke: Nebus nei musių nei uodų, jei kiemas bus švariai užlaikomas ir nebus jame prikrauta visokių nereikalingų daiktų, kaip senų drabužių, popierų ir puvančių dalykų. Išmatų kibirus reikia dažnai plauti verdančiu vandeniu ir reikia juos laikyti gerai uždengtus.

Vyrui: Nekrauk nereikalingų lašinių ant savo kuno. Nepersivalgyk, nes persivalgymas, visuomet pavojingas tam, kuris sėdintis dirba, dar pavojingesnis vasaros laiku. Valgyk šviežias daržoves ir daug įsirpusių vaisių. Gerk vandenį, ypač tarpe valgių. Vengk alkoholio — alkoholis yra daugybės saulės užmušimų priežastimi.

Vyrai, kurie sunkiai dirba, ir kurie turi pakęsti didelį karštį, pavyzdin tie, kurie turi kurenti didelius pečius ir dirbti prie karštos geležiės, dažnai nukenčia nuo mėšlungio.

Moterei: Nepripildyk pilvo saldžiais gėrimais, kurie tik didina troškulį. Dėvėk šviesius liuosus drabužius. Nepatartina gulėti pamary, nepridengta galva, ir leisti karštiems spinduliams kaitinti.

Drungna maudynė prieš atsigulsiant labai palengvina ir greit užmigdo.

Mažam vaikui: Atmink, kad mažytis daugiau nukenčia nuo karščio neg užaugęs. Laikyk jį kuo vėsiausioje vietoje, liuosuos drabužiuos, kuo jų mažiau, tuo geriau. Kasdieninė maudynė mažam vaikui yra svarbu. Duok jam atvėsintą vandenį gerti. Vartok tiktai certifikuotą ir pasteurizuotą pieną ir laikyk jį šaltoj vietoj. Žiurėk, kad musės nevaikščiotų ant pieno bonkos.

Vaikams. Įsakyk vaikams negerti vandens šaltiniuose pakelų, iš senų šulinių arba upelių, nes toks vanduo abejotinas. Žiurėk, kad jie žaistų vėsioje vietoje, kuomet esti karščiausias dienos laikas, ir kad eitų anksti vakare miegoti. Svarbi ir butina taisyklė yra ta, kad jie niekuomet nedėtų pirštų į burną. Žiurėk, kad daržovės ir vaistai, kuriuos jie valgo yra švariai nuplauti.

F. L. I. S.

VISA VERŠIENA SUNAUDOJAMA VALGIUI.

Veršio smegenys dažnai virinamos vandenyje, kuriame pridėta acto ir druskos, paskui supiaustytos ir sukepintos su kiaušiniais. Suvirintos smegenys taip pat galima kepti kaip kotlietus.

Veršio saldžiąją gilę (sweetbread) galima išvirti, arba kepti kaip kotlietus.

Kepenys dažniausiai kepamas su lašiniais.

Liežuvis, arba šviežus ar rukytas gali buti išvirtas ir duodamas valgyti karštas su tomeičių sunka, arba supiaustytas, kuomet šaltas, ir valgomas su daržovėmis.

Širdis galima išvirti, arba prikimšti ir pečiuje kepti. Širdis yra labai tvirtų raumenų ir reikalauja labai ilgaus virinimo, kad padarius ją tinkamų valgiui.

F. L. I. S.

CASTLE SHANNON, PA.

Šioje kolonijoje randasi penkiasdešimts lietuvių šeim. Pavienių daug mažiau. Yra čia ir dvi pašelpinės kuopos, SLA kuopa ir Rymo Katalikų ir abi neblogiausia gyvuoja.

Kaslink vietinių lietuvių apšvietos ir susipratimo tai galima sakyti, kad didžiuma yra dar Romos vergais. Mažiaus myli lietuvybę, o daugiaus gerbia Romos agentų paliepimus. Taipgi ir naminę beveik visi pusėtinai myli ir maukia. Kadangi pirkt nereikia, visi moka pasidaryt patys savo, o kartais ir kitiems, jei kurie reikalauja. Keletas lietuvių čia yra ir susipratusių, kurie nėra niekeno vergais. Darbai šiuom tarpu anglių kasyklose eina gerai; iš kitur pribuvusiam darbas sunku gauti.

Kalakutas.

KREIPDAMESI Į BILE IŠ TAIGĄ, FIRMĄ AR ŠIAIP BIZNIERIŲ, PAŽYMEKITE JOG SUŽINOJOTE "SANDA

Sužinok Savo Ateitį!
SKAITYK
"BURTININKĄ"

Burtininkas yra 20 puslapių mėnraštis "B." telpa Burtaimonai; Juokai; Patarlės; Mįslys; Planėtos; Burtininkų rateliai; Burimai oro; Burimai laimės; Dvylika dangaus ženklų; Raganos ekzortas, ir t.t. B. kaina met. $1. Dėk dolerį laiškan ir adresuok:

"BURTININKAS"
710 W. 33rd ST. CHICAGO, ILL.
Dept. 4, (34)

Trynimas Visados Suteikia Palengvinimą!
Neatsidėkit ant riebaluotų mosčių, kuomet jums butinai reikalingas linimentas!
Įreg. S. V. PAIN-EXPELLER Pat. Ofise.
visuomet buvo pagelbinga gyduole. Jis yra puikiausis ir labiausiai patikėtinas linimentas, kokį tik piplgai gali nupirkti. Nėra tikrasis, jei neturi INKARO vaisbaženklio.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

Tavo Pareiga Jais Rupintis.

Maži kudikiai negali niekuomi sau pagelbėti! Kuomet jų viduriai užkietėja, jie nežino kas jiems kenkia. Tai yra reikalas jųs, motinos! Prižiurėkit juos rupestingai. Pridabokit, kad jų viduriai veiktų kiekvieną dieną. Ir jei apsireikštų nors mažiausis vidurių užkietėjimas, duokite jiems Bambino—Kudikių Geriausį Draugą. Kudikiai mėgsta jį. Jie net prašo daugiaus. Jis veikia greitai, lengvai, tikrai. Bonka 35c. aptiekose ar tiesiai iš laboratorijos.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th Street Brooklyn, N. Y.

Kolonijališkosios Dienos
Dienose Washingtono ir Lafayetto; Kosciuškos ir karaliaus Jurgio, buvo pilnai galiojančiu paprociu puikioms ponioms ir gražiai apsirėdžiusiems vyrams papuošti savo galvas su gražiais perukais. Jei šitas paprotys galiotų ligi šiol, tai šiandien daugelis žmonių galėtų paslėpti po peruku pleiskanomis apdengtas savo galvas. Tačiau vietoje to, jie šiandien naudoja
Ruffles
Pleiskanų mirtinąjį priešą, kuris, jei ištepsi juomi galvą kasdien per savaitę ar dešimtį dienų ir vėliaus tik retkarčiais sulig reikalo, greitai apvalis galvos odą nuo šių erzinančių baltų lupynų; niežėjimas tuojaus pranyks ir plaukai tuojaus atgaus savo naturalį, normalį gražumą.
Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba už 75c. prisiunčiame paštu tiesiai iš dirbtuvės.
F. AD. RICHTER & CO., 104-114 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

LietuviųTautinė Idėja Istorijos Šviesoje.

Tai yra Daktaro D. ALSEIKOS parašyta knyga, 125 puslapių, kurią išleido musų broliai Vilniečiai. Knygoje peržvelgiama Lietuvos Istorija ir visi pergyventi sunkųs vargai. Tų knygų gavome tik 30 egz., kurios kaina $1.00. Kuris šią knygą pirks, tai bus kaipo parama Vilniečių lietuvių, nes pinigus pasiųsime Vilniečiams. Tad pasiskubinkit ją įsigyti, nes tik pirmiemsiems bus progą. Tad siųsk dolerinę laiške, nes Vilniečiai laukia musų pagelbos. Gavę pinigus prisiųsime knygą.

SANDARA
327 E Street, So. Boston, Mass.

Kam Naudoti Castor Oil Kad
TAK-A-LAX
Toj linijoj liuosuotojas. Jis priimnus gerti ir duoda geras pasekmes dėl jaunų ir senų.
MUTUAL PHARMACAL CO.
8 už 10c. Boston, Mass. 24 už 25c.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pasiunkiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

D. CABITT.
BOSTON, MASS. 100 SALEM STREET.

Reikalingi Agentai.

Vyrai, moters arba merginos, seni arba jauni visi yra tinkami tam darbui. Nereikia sugaišt nuo kasdieninio savo darbo. Vientik vakarais pašvenčiant po pora valandų laiko kiekvienas gali užsidirbti nuo $50 iki $100 sąvaitėje. Darbas geras ir kiekvienam galimas. Kaip galite greitai atsišaukite į Sandaros Administraciją. Pirmutiniai visada turėsite pirmenybę.

SANDARA
327 E St., So. Boston, Mass.

"DIRVA" PERSIKĖLĖ NAUJON VIETON.
"DIRVA"
Mokslo, Literaturos ir Politikos Sąvaitraštis
Išeina Penktadieniais, 8 puslapių, didelio formato, visuomenės laikraštis.
Prenumerata metams $2.00
Lietuvon metams $3.00
Pusei metų pusę kainos.
"Dirvos" Agentura Siunčia Pinigus į Lietuvą ir Partraukia Gimines į Ameriką.
"DIRVA"
3352 Superior Ave. Cleveland, Ohio.

SUSIVIENJIMAS LIET. AMERIKOJ
DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ APDRAUDOS IR PAŠALPOS ORGANIZACIJA SUVIENYTOSE VALSTIJOSE, KURIOS TURTAS ARTI $500,000.00.
Nuo susiorganizavimo iki šiam laikui išmokėta $245,587.80 pomirtinių. Pašalpų išmokėta $247,657.15.
SLA. kuopos randasi visuose didesniuose miestuose. Nariai priimami nuo 18 iki 50 m. amžiau. Visi nariai gauna laikraštį "Tėvynę" dovanai ir taipgi gauna SLA. išleistas knygas už pusę kainos.
Pomirtinės skyriai — $150, 300, 600 ir 1,000.
Pašalpos skyriai — $6.00, 9.00, ir 12.00 į sąvaitę.
platesnių informacijų kreipkitės šiuo adresu:
LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA.
307 W. 30-th Street, New York, N. Y.

NAUJAS SĄVAITINIS AM. LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS.
"VARPAS"
EINA KAS ŠEŠTADIENIS.
Kaina metams Suv. Valst. $2.00
Pusei metų 1.00
Užsienyj ir Lietuvoj met. 3.00
Pusei metų 1.50
Jei nori pasiskaityti tikrų ir teisingų žinių, tai skaityk "VARPĄ," kuris, nieko neužkabinėdamas, paduoda ir nušviečia tik įvykius. Įdėk į konvertą dvidolerinę ($2.00) ir pasiųsk "Varpo" Administracijai, o gausi jį.
"V—A—R—P—A—S"
3251 So. Halsted St., Chicago, Ill.
Tel. Yards 1234.

NAUJIENOS
Pirmas didžiausias ir geriausias dienraštis pasaulyje.
NAUJIENAS leidžia darbo žmonės darbo žmonėms.
NAUJIENŲ Metinė Biznio Knyga ir Almanakas, 1923 m. su 20,000 informacijomis DYKAI tiems, kurie užsiprenumerues NAUJIENAS.
NAUJIENŲ kaina metams Amerikoje $7.00. Lietuvoje $8.00.
NAUJIENOS
1739 S. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Vietos žinios:

VOT, KAD BUS, TAI BUS!

Merginos, vaikinai; moterys, vyrai; mergaitės, vaikai ruošiasi ekskursijon.

Šią nedėlią bus ekskursija. Didelė, gražì ekskursija! Kitos tokios dar niekada nėra buvę. Ją rengia Sandariečiai. Laivas išplauks kaip 9:30 nuo Dorchester ave. Ant laivo grieš gera muzika, bus didelis šokis. Bus ir kitokių pasilinksminimų. Kurie nusipirks tikietus iš kalno, gaus vietą ant laivo. Užtikriname. Tikietų perdaug nebus parduota. Tikietų dar randasi 200. Skubėk nusipirkti.

Laivo gaspadorius bus Juodgudis, visų gerbiamas ir mylimas jaunikaitis. Jau tas vienas užtikrina, kad ekskursija bus "gut."

Merginos ir vaikinai nepamirškite. Vyrai ir moterys, nepamirškite! Visi ant good time nedėlioj.

ADV. F. J. BAGOČIAUS PRANEŠIMAS.

Pastaraisiais laikais tuli blogos valios žmonės pradėjo leisti paskalus South Bostone ir apielinkinėse lietuvių kolionijose, kad buk visiems žinomas ir gerbiamas žmogus, Petras J. Akunevičius, So. Bostone lietuvis graborius, esąs tėvu nelegališko kūdikio, kurs gimė tulai So. Bostono lietuvaitei, Frances M. Kadangi p. Akunevičiaus užsiėmimas yra tokios rušies, kur yra reikalinga netik teisingo, bet ir moraliai švaraus žmogaus, ir kadangi jis yra vedęs žmogus, gražiai gyvena su savo motere ir vaikučiais, tokie paskalai jam iš visų atžvilgių labai kenkia. Todėl tos mergaitės nelaimė turėjo but ištirta. Ir nenoroms turi but štai kas pranešta:

Skundas tos mergaitės buvo paduotas į South Boston teismą (criminal case No. 6617 of 1923) prieš tulą Walter Cunningham. 11 Puritan Road, Lynn, Mass. Teisme gegužio 12, 1924, jis buvo atrastas kaltu, pripažintas tėvu to nelegališko kudikio, ir nuo to Teismo nuosprendžio apeliavo į Superior Teismą, Suffolk Apskričio Bostone. Birželio 9, 1924 minėtas Cunningham prisipažino prie kaltės prieš Teisėją Bishop, prisipažino, kad 4 liepos, 1923 m. jis turėjo susinešimą su ta mergaite ir kad jis yra tėvu to nelegališko kudikio, gimusio Boston City Hospital balandžio 13, 1924, ir Teisėjas nusprendė jam, minėtam Cunninghamui sumokėti $109.17 motinai ligos išlaidų,. už 8 savaites kudikio užlaikymo ir jo drabužiukus, ir po $5.00 į sąvaitę ateityj kudikio užlaikymui. Minėtas Cunningham buvo paleistas priežiuroje Probation Officer J. A. McManus. Teisme skundėją representavo inspektorius John L. Sullivan, iš 6 stoties Bostono Policijos. Conninghamą gynė advokatas M. J. Connoly, Ames Building, Boston, Mass. (Suffolk Superior Criminal Case No. 4000 of 1924).

Iš viršui minėto yra aišku, kad p. Akunevičiaus vardas visiškai šiame dalyke nebuvo maišomas, kad jis nieko bendro su tuom reikalu neturėjo, ir kad visai kita ypata, ir net ne lietuvis, prie kaltės Teisme prisipažino. Taigi mišymas p. Akunevičiaus vardo šitoj byloj, yra tik biaurus prasimanymas jam užkenkti norinčių žmonių.

Jei ateityje tie biaurus plepalai ir paskalai nepasibaigs, legališkos priemonės bus paimtos tą sustabdyti, ir kaltininkus nubausti.

Petro J. Akunevičiaus advokatas,

F. J. BAGOČIUS.

PARSIDUODA

3 šeimynų, 18 kambarių namas, visi įtaisai (improvements) geriausioj vietoj arti jurių, karų ir South Bostono; prekė tik $10,000 ir $2000 ar mažiau įnešti; geros rendos, atsišaukite kogreičiausia pas

A. IVAS,
361 Broadway, So. Boston, Mass

SPECIALIS

PRANEŠIMAS

EKSKURSIJA!

LAIVU "DANSONIA"

Rengia A. L. T. Sandaros 7 ir 78 kuopos, So. Boston, Mass.

Nedėlioje, Rugpiučio-August 10 d., 1924

Vaikinai, merginos, vyrai, moterys, bukit prisirengę, nes Ekskursija bus paskutinė šią vasarą. Laivas išplauks 10 val. ryte nuo Dorchester ave., palei South Station ir plauks iki Salos Fort Strong.

Laivu važiuojant grieš orchestra, galėsit Laivo Svetainėje pasilinksminti. Taipgi bus muzikalis programas, kurį išpildys S. D. Mokyklos mokiniai. Lietuviai nepraleiskite šią Ekskursiją. Gaukit bilietus iš kalno šiose įstaigose: Sandaros Raštinėj, A. Ivas Rašt., So. Boston Hardware Krautuvėje, Liet. Svetainėje ir pas Sandariečius.

Kviečia KOMITETAS.

STOGDENGIS.

(Rooferis)

Mes darome visokius ir taisome senus stogus. Darbą gvarantuojame ir padarome atsakančiai ir pigiai. Aš Ivaškevičiaus ir kitų lietuvių namų savininkų darbus darau suvirš per 15 metų ir kožnas namų savininkas gali manim pasitikėti kaipo patyrusį stogdengį.

MARTIN ROOFING CO.
361 Broadway, So. Boston, Mass
A. Ivas Real Estate Ofise.
Tel. So. Boston 0605.

DORCHESTERYJ

6 šeimynų murinis namas po 5-6 kambarius, su visais įtaisymais. Vieta garadžiui, kaina $26,500, geros išlygos. Taipgi 3 šeimynų medinis namas, kaina $12,300, įnešti $3,300.

A. J. NAMAKSY,
395 Broadway, So. Botson, Mass
Tel. S. B. 2340.

NAUJAS

Išpardavimas

Jeigu norit sutaupyt pinigų, ateik į šį išpardavimą dabar. Žiurėk, kad užeitum į tikrą vietą Broadway išpardavimo Krautuvę,
167 BROADWAY,
SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441
W. Newton 1468-W.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias prevas, kaip tai: civilikas ir kriminalikas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.

FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.

Parsiduod Namai

2 šeimynų ir vieno štoro namas, šale to 2 maži štoreliai, atskiram name, ir 4 kambarių grintelė, prie to yra virš 5500 pėdų žemės pačiam Centre South Bostono.

Metinė randa įplaukia virš $1400. Didžiajam štore per virš 10 metų buvo prosernė ir mėsinyčia, bet dabar tuščia, tad nupirkus galima but tuojaus biznį pradėt. Prekė žema išlygos Lengvos.

Pirmu kartu parsiduoda nuo originališko savininko, kuris laikė nuo pat namų pastatymo. Pasinaudokit šia proga, dėl platesnių informacijų kreipkitės į

A. REYNOLDS,
6 BEACON ST., BOSTON, MASS.

Telefonas Haymarket 5840 arba vakarais galite rasti K Šidlausko Aptiekoj.

Parsiduoda

Kastantinka Armonikas geras kaip naujas 102 klevišų perlutos. Kaina $65.00. -
PAUL LAPĖNAS
1171 Washington St.,
Norwood, Mass.

Nejudinama Nuosavybė

(REAL ESTATE)

Ant pardavimo trijų šeimynų namas East Cambrige'iui su gazu, elekra ir maudynėmis. Įeigų 52 Dolariai mėnesyj. Prekė tik $4,500.00. Norinti nusipirkti šį namą, kreipkitės šiuom antrašu:
96 Throndike Street,
Cambridge, Mass.
Tel. University 1143-M.

Tel. So. Boston 3520
Namų Tel. Aspinwall 0870
ADVOKATAS
A. O. ŠALNA (SHALNA)
LIETUVIS ADVOKATAS
Baigęs du Universitetu Cornell University su A. B., G. Washington Univ. su LL. B.
"Darbininko" Name
(antros lubos)
366 W. Broawday, So. Boston.

LIETUVIŲ VALGYKLA

Musų Restorante gaminami visoki valgiai. Musų Restorantas yra vienas iš gražiausių ir švariausių. Kviečiame visus Lietuvius užeiti pas mumis, mes užtikriname, kad busit užganėdinti.

J. N. Saladka, ir Brooks,
Savininkai.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Proga del Visų.

Įsigyk sau Namą per musų prirodymą visuomet gausit pigiau kaip kitur, nepaisant kur arba, kokioj dalyj miesto, nes mes susizinom su didelėm Korporacijom. Turime Namų pardavimui visose dalyse Naujoj Anglijoj. Taipgi mes parduodame Ukes, ir Lotus nežiurint kokioj Valstijoj norėtumėt. Sutaisome visokius dokumentus, Apdraudžiam (Insurinam) visokią nuosavybę.

Su viršminėtais reikalais kreipkitės pas:

M. J. KASTANT,
1348 Cambridge St., Room 4,
Cambridge, Mass.
Tel. Porter 2179.
Notary Public, Constable.

BIZNIERIAI, GARSINKITĖS "SANDAROJE."

PUIKUS KAMBARIAI

Turime 7 gražius kambarius išrandavojimui. Gražioj vietoj. Norinti įsigauti gyvenimui gerą kambarį už pigią kainą, kreipkitės pas pp. J. Bratėnus,
61 Thomas Park,
So. Boston, Mass.

LIETUVIS GRABORIUS

Šiuomi pranešu vietos ir apielinkės lietuviams, jog laidotuves aprupinu kogeriausiai ir už pigiausią kainą negu kiti. Į apielinkius miestukus važiuoju ir už tai nieko nerokuoju. Dieną ar naktį kreipkitės šiuom antrašu:
P. J. AKUNEVIČIUS.
258 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
Office Tel. 381.
Gyvenimo Tel. 0183-W.
820 E. Sixth St.,

Tel. S. B. 2805-R.
Lietuvis Optometristas

Išegzaminuoju akis prikiriu akinius ir kreivas akis atitaisau, tinkamu laiku.
J. L. PAŠAKARNIS, O. D.
447 Broadway,
So. Boston, Mass.

Dr. H. M. Landau
GYDYTOJAS, CHIRURGAS
18 Chambers St., Boston.
Tel.: Haymarket 1436.
Specialistas vyrų ir moterų slaptų ir chroniškų ligų.
Valandos: nuo 9 ryte iki 8 vakare. Nedėldieniais iki 5 v. vakare. Patarimai dykai.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston

Didelis Išvnžiavimas!

RENGIA A. L. T. SANDAROS 7 IR 78 KUOPOS.

Nedėlioje, Rugpiučio-August 17 d., 1924

Finų Parke, Norwood, Mass.

Gerb. Lietuviai ir Lietuvaitės! Nepraleiskite progą dalyvauti šiame išvažiavime, kuris bus vienoj iš gražiausių vietų FINŲ PARKE. Bus visokių žaidimų bei pasilinksminimų. Užtikrinam, kad busit patenkinti šituo išvažiavimu.

Šio Pikniko likęs pelnas bus skiriamas Sandaros Centro naudai. Tat kviečiame visus apielinkės Sandariečius dalyvauti ir paremti šį Pikniką.

KELRODIS: Važiuokit per Norwoodą Washington St., gaukit Walpole St., ir pavažiavę, gausit Fisher St., kuriuomi privažiuosit iki Pikniko vietos. Su pagarba KOMITETAS.

John F. Concannon Co.

LIETUVIAI SAVININKAI
PETRAS ROMANSKIS ir V. TRAKIMAVIČIUS.

Geriausio visokios rušies toniko išdirbėjai. Ant pareikalavimo pristato visur.

92 A St., kampas Third Street, So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 3290-W.

Mūsų Daryti Paveikslai Visiems Patinka.

JURGIS STUKAS
Fotografas.

Padarome dailius paveikslus: Vestuvių, Šeimynų ir Pavienių. Užlaikom visokios rušies rėmus ir darom didelius paveikslus.

453 Broadway,
So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 0464-J.

Tel. So. Boston 272.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir Notary Public
Ofise valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston

Tel. So. Boston 4000.
DR. J. C. LANBŽIUS - SEYMOUR
Lietuvis Gydytojas.
Valandos 9-11 2-4 6-9.
506 Broadway,
So. Boston, Mass.